

UNIVERZITA PARDUBICE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UNIVERZITA PARDUBICE

Filozofická fakulta

Katedra literární kultury a slavistiky

Prezentace české literatury v televizních pořadech pro ženy

Bakalářská práce

2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Březinová**
Osobní číslo: **H11330**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Název tématu: **Prezentace české literatury v televizních pořadech pro ženy**
Zadávací katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce bude prozkoumat, jak je prezentována česká literatura v konkrétních mediálních programech, v tomto případě v televizních pořadech pro ženy. Nejprve bude na pozadí obecné problematiky televizního média definován formát pořadů určených pro ženské publikum, následně se bude práce zabývat tím, jaké jsou jejich hlavní charakteristiky ve vztahu k prezentaci tzv. živé kultury a literatury zvláště. Tyto prezentační formy budou uvedeny do vztahu k obecným otázkám intermediality a medializace, respektive remediace literárních děl. Hlavní oblast zkoumání se bude týkat konkrétních komunikačních a prezentačních procesů, včetně analýzy moderace, např. druhu otázek kladených během pořadu, specifického průběhu diskuse a v neposlední řadě celkového prostoru vyhrazeného v daném formátu obrazu literární tvorby pozvaných spisovatelů a spisovatelek.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, Bohuslav. Tváří v tvář obrazovce. Praha, 1995. ISBN 80-85850-11-7.
ECO, Umberto. Skeptikové a Těšitelé. Praha, 1995. ISBN 80-205-0472-9.
HORROCKS, Christopher. Marshall McLuhan a virtualita. Praha, 2000. ISBN 80-7254-269-9.
JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace. Praha, 2003. ISBN 978-80-7367-287-4.
MCLUHAN, Marshall. Jak rozumět médiím. Extenze člověka. Praha, 1991. ISBN 80-207-0296-2.
MCQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha, 1999. ISBN 80-7178-200-9.
ŠTOCHL, Miroslav. Teorie literární komunikace. Praha, 2005. ISBN 80-86903-09-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jiří Studený, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce: **27. srpna 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2014**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Ivo Říha, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 20. ledna 2014

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 25. 3. 2014

Veronika Březinová

Anotace

Tato práce se zabývá prezentací české literatury v televizních pořadech pro ženy. Zpočátku se věnuje hlavně teorii a vysvětlení základních pojmů přímo souvisejících s hlavním tématem. Ve druhé části přechází k samostatné analýze televizních pořadů pro ženy, ve kterých se česká literatura vyskytuje. Celkově bylo vybráno pět pořadů vysílaných na dvou televizích - veřejnoprávní České televizi a soukromé televizi Metropol. V závěru jsou všechny popsané situace shrnuty.

Klíčová slova: média, televize, česká literatura, televizní pořady pro ženy, gender

Abstract

This work deals with the presentation of the Czech literature in television programmes for women. In the first part of the work the author mainly focus on the explanation of theory and basic terms connected with the main theme. The second part is analysing TV programmes for women, in which Czech literature can be found. In total the author chooses to study five programmes broadcast on two TV channels – public Czech TV channel and private channel - Metropol. In the end, all described situations are summarized.

Key words: medium, television, Czech literature, television programmes for women, gender

Poděkování

Ráda bych poděkovala především Mgr. Jiřímu Studenému Ph. D. za jeho cenné komentáře, inspirační zdroje, trpělivost a ochotu při vedení této práce. Poděkování patří také Diváckým centrům České televize a televize Metropol. Obě média poskytla mnoho užitečných informací o sledovanosti jednotlivých pořadů. V neposlední řadě se sluší vyjádřit vděk mé rodině a přátelům, kteří mě v průběhu celého tříletého studia podporovali.

Obsah

0. Úvod.....	1
1. Základní pojmy	2
1.1 Média	2
1.1.2 Členění médií	3
1.2 Masová komunikace	4
1.2.1 Remediace	5
1.3 Intermedialita	5
1.4 Televize	6
1.5 Televizní pořad	7
1.6 Publikum	8
1.7 Česká televize	9
1.8 Metropol TV.....	11
1.9 Genderové aspekty.....	12
1.9.1 Diskurzivní analýza.....	12
1.9.2 Cílové publikum.....	12
1.9.3 Jazykové prostředky.....	13
1.9.4 Sledování televize v rámci genderu	13
2. Vybrané pořady.....	15
2.1 Banánové rybičky	15
2.1.1 Základní charakteristika.....	16
2.1.2 Celková analýza pořadu	16
2.1.3 Představení hostů	17
2.1.4 Zmínky o literatuře	18
2.1.5 Vystoupení spisovatelů	19
2.1.6 Představované literární žánry.....	21
2.1.7 Sledovanost.....	22
2.1.8 Soukromý život spisovatelů	22
2.1.9 Shrnutí.....	23
2.2 Mamba show.....	23
2.2.1 Základní charakteristika.....	24
2.2.2 Celková analýza pořadu	25
2.2.3 Představení hostů	25

2.2.4 Zmínky o literatuře	26
2.2.5 Vystoupení spisovatelů	26
2.2.6 Představované literární žánry	27
2.2.7 Sledovanost	28
2.2.8 Soukromý život spisovatelů	28
2.2.9 Shrnutí	28
2.3 <i>Tah dámou</i>	29
2.3.1 Základní charakteristika	29
2.3.2 Celková analýza pořadu	30
2.3.3 Představení hostů	30
2.3.4 Vystoupení spisovatelek	30
2.3.5 Představované literární žánry	32
2.3.6 Sledovanost	32
2.3.7 Soukromý život spisovatelek	33
2.3.8 Shrnutí	33
2.4 <i>Sama doma</i>	34
2.4.1 Základní charakteristika	34
2.4.2 Celková analýza pořadu	36
2.4.3 Sledovanost	36
2.4.4 Literatura určená dětem	36
2.4.5 Vystoupení spisovatelů	40
2.4.6 Návštěva zahraničních spisovatelů	43
2.4.7 Vystoupení spisovatelek	44
2.4.8 Návštěva zahraničních spisovatelek	48
2.4.9 Shrnutí	49
2.5 <i>Supermáma</i>	50
2.5.1 Základní charakteristika	50
2.5.2 Celková analýza pořadu	51
2.5.3 Sledovanost	52
2.5.4 Literatura určená dětem	52
2.5.5 Vystoupení spisovatelů	55
2.5.6 Vystoupení spisovatelek	56
2.5.7 Shrnutí	58

3. Závěr	60
3.1 Společné a rozdílné znaky analyzovaných pořadů	60
3.2 Obraz spisovatele	60
3.3 Prezentace české literatury.....	61
3.4 Genderová problematika	62
3.5 Veřejnoprávní versus soukromá televize	62
Bibliografie.....	63
Resumé	67
Přílohy	68

Seznam tabulek

Tab. 1 Spisovatelé v talk-show Banánové rybičky	21
Tab. 2 Spisovatelé v Mamba show.....	27
Tab. 3 Spisovatelky v pořadu Tah dámou	32
Tab. 4 Autorky píšící pouze literaturu pro děti a mládež - v pořadu Sama doma.....	39
Tab. 5 Spisovatelé v pořadu Sama doma	42
Tab. 6 Zahraniční spisovatelé v pořadu Sama doma.....	43
Tab. 7 Spisovatelky v pořadu Sama doma	47
Tab. 8 Zahraniční spisovatelky v pořadu Sama doma.....	48
Tab. 9 Spisovatelé v pořadu Supermáma	56
Tab. 10 Spisovatelky v pořadu Supermáma	58

0. Úvod

K výběru tématu bakalářské práce mě vedla snaha zohlednit dva konkrétní náměty. Zaprvé, českou literaturu, která tvoří jeden z hlavních předmětů mého vysokoškolského studia. Zadruhé jsem chtěla spojit tuto kulturní oblast s problematikou médií. A proč jsem si vybrala právě televizní pořady pro ženy? Hlavně proto, že jsou kvůli svému obsahu či vyjadřování moderátorek neustálým terčem kritiky. Jedním z impulsů k napsání této práce byla návštěva spisovatelky Kateřiny Tučkové v relaci *Sama doma*. Domnívala jsem se, že se o své oblíbené autorce dozvím něco nového. Po zhlédnutí dílu jsem však byla zklamaná a ze všeho nejvíce mě zajímalo, jestli je česká literatura vždy představována podobným způsobem. Ptala jsem se sama sebe, má-li vystoupení autora nebo autorky v takovém typu pořadu smysl. Před samotnou detailní analýzou jsem si položila několik otázek, na které bych ráda v následujících kapitolách odpověděla.

Jak je vlastně česká literatura v daných pořadech prezentována? Jaké má v pořadech pro ženy v rámci široce chápané kultury zastoupení? Prezentují tvůrci pouze komerčně úspěšné publikace? Jaké literární žánry zaujímají nejvíce prostoru? Jsou někteří literáti zvaní častěji?

Významnou složku předložené práce tvoří genderové aspekty. Pořady jsou totiž uváděny výhradně ženami a sledují je převážně divačky. Ve své bakalářské práci dále analyzuji, jak je reflektován život a soukromí hosta. Česká literatura sice tvoří hlavní rámec této práce, ale já se rovněž pokusím popsat ojedinělé případy, kdy studio navštívili zahraniční autoři.

Čtenář se na následujících stránkách obeznámí se dvěma odlišnými okruhy. V prvním z nich bude seznámen s teorií. Ve druhém pak s praktickou analýzou televizních pořadů pro ženy.

1. Základní pojmy

V první části bakalářské práce vymezíme základní pojmy, které se týkají oblasti hromadných sdělovacích prostředků, tzv. jak lze definovat média, masovou komunikaci, televizi, publikum a jak můžeme chápat intermedialitu nebo remediaci. Budeme se snažit nastínit funkce a podobu televizních pořadů a také uvažovat nad genderovými aspekty. V našem případě se bude jednat o postavení mužů a žen v médiích. Zaměříme se na jejich přístup ke sledování televize a vystupování v jednotlivých pořadech.

1.1 Média

Masová média, masmédia, nebo jednoduše média. Těmito ekvivalenty můžeme definovat oblast hromadných sdělovacích prostředků, které slouží masové komunikaci „...*k uchování a přenosu sdělení v prostoru a čase.*“¹ Na média se nelze dívat jen jedním úhlem pohledu, ale musíme je vnímat v celé jejich šíři, tedy interdisciplinárně. Velmi rychle se proměňují a jejich fungování je podmíněno dobovou situací.² Za její vývoj jsou ale současně částečně zodpovědná. Podle *Praktické encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace* tento výraz nemůžeme přesně definovat, protože je mnohotvárný a prakticky nemá hranice.

Jan Jiráček a Barbara Köpplová si pod pojmem média představují nejen periodický tisk, rozhlas a televizi, ale také sdělení, která jsou volně přístupná na internetu. Mohou sem tedy patřit videa z internetového portálu YouTube, články na zpravodajských serverech různých organizací, uživatelské blogy nebo výroky na „zdi“ sociální sítě Facebook.³ Nejnověji mezi média řadíme různé odkazy a příspěvky na sociální síti Twitter nebo Google+. Za důležitý atribut médií považujeme jejich širokou dostupnost, aktuálnost, pravidelnost a důraz na podstatné a zajímavé informace. „*Masová média tedy mají – přes velkou rozmanitost tvarovou - společně to, že jsou obsahově univerzální, mají velkou popularitu a jsou v zásadě veřejné povahy.*“⁴ Mediální teoretici ke sdělovacím prostředkům v širším pojetí přidávají řeč, písmo, architekturu, tanec, způsob oblékání, výtvarná díla, gesta, signály nebo další objekty reprezentující určité významy. Marshall McLuhan, jeden z nejznámějších teoretiků médií, sem přidával ještě elektřinu, žárovku nebo vynález kola. Patřilo sem podle něj vše, co sloužilo

---

¹ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007, s. 118. ISBN 978-80-7277-266-7.

² Tamtéž, s. 21.

³ JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha, 2009, s. 21. ISBN 978-80-7367-466-3.

⁴ Tamtéž.

k obohacení našich smyslů a schopností.⁵ Neil Postman ve své publikaci *Ubavit se k smrti* dodává, že ač má médium původně jakýkoli kontext, vždy z něj může vykročit. Vliv médií na lidský život není patrný jen v našem vnímání krásy, pravdy či dobra, ale média podle Postmana ještě organizují naše myšlení a ovlivňují lidské vědomí.

1.1.2 Členění médií

Hromadné sdělovací prostředky můžeme rozdělit do několika kategorií. Základní pojetí od sebe odlišuje média **tištěná** a **elektronická**.⁶ Mediální teoretik McLuhan ve svých eseích zase člení média na **horká** a **chladná**. Do prvně jmenovaných řadíme například rozhlas, tisk, fotografii nebo film, do chladných naopak telefon nebo televizi. Liší se od sebe mírou, jakou jsou naplněny daty. Telefon je například „nízkodefiniční“, protože z něj naše ucho dostává jen malé množství informací. Ty si pak musíme doplnit sami. Horká média však nikdy nedokážou dosáhnout takového vcítění ze strany jejich uživatele, jako ta chladná.⁷

Dále uvažujeme o **médiích interpersonálních** podporujících komunikaci mezi lidmi, kteří se ani nemusí znát (například „chaty“ na internetu). Patří sem dopisy, emaily nebo zprávy posílané prostřednictvím telegrafu a telefonu. Taková média umožňují lidem posílat i přijímat vzkazy, takže oba účastníci komunikace mohou být odesílateli i příjemci. Naproti tomu existují právě pro nás důležitá **masová média**, kde z jednoho bodu odchází sdělení pro několik blíže neurčených subjektů. „*Jejich podstatným rysem je skutečnost, že nepodporují vysílání a přijímání sdělení na obou stranách, nýbrž svou podstatou staví jednoho účastníka do role vysílatele (podavatele) a druhého do role příjemce.*“⁸ Další autoři, kteří se tímto tématem zabývají, ještě přidávají **média síťová**. Ve své podstatě slouží k propojení několika bodů najednou a vytváří tak složitou síť. Na této bázi funguje v poslední době hlavně internet.⁹ Všechny tyto kategorie však nestojí odděleně vedle sebe, ale různě se míchají a doplňují. Jedno médium může svým založením patřit do několika z nich.

---

⁵ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007, s. 118. ISBN 978-80-7277-266-7.

⁶ Tamtéž.

⁷ MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím. Extenze člověka*. Praha, 1991, s. 33-40. ISBN 80-207-0296-2.

⁸ JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha, 2003, s. 21. ISBN 80-7178-697-7.

⁹ Tamtéž, s. 23.

1.2 Masová komunikace

Pro pochopení fungování, role a dopadu médií se musíme zabývat masovou komunikací. Obsahově ji řadíme do rozsáhlé sociální komunikace.¹⁰ Fenomén masové komunikace má institucionalizovanou podobu, to znamená, že je realizován prostřednictvím mediálních organizací a jejich aktivit. V našem případě se jedná o masová média, díky nimž je tato komunikace možná. Zároveň se ale dají použít jinak, než jen k masové komunikaci. Lze je upotřebit k individuálním, soukromým nebo organizačním účelům. Slovo „masová“ odkazuje k vysokému počtu příjemců a „komunikace“ znamená nejen přijímání či vysílání sdělení, ale i přebírání a předávání významů. Tento termín však podle Denise McQuaila nemá jednotnou definici, na niž by se všichni odborníci dokázali shodnout. Například George Gerbner definoval masovou komunikaci jako „sociální interakci prostřednictvím sdělení“ a McQuail se domnívá, že toto Gerberovo pojetí dodnes nelze překonat.¹¹

V souvislosti s masovou komunikací se bavíme o zprostředkování, resp. mediaci. Té se však budeme věnovat v další části této práce. Důležité je, jak na proces zprostředkování nahlížíme a jak chápeme roli těch, kteří jsou v jeho čele. Významnou roli v každém zprostředkování hraje interpretace. Mediální instituce tak dávají všem informacím výslednou podobu. Ta je dána nejenom jejich povahou, ale i cíli nebo pravidly, jenž určitá situace vyžaduje. U médií si nikdy nejsme jisti, čeho přesně chtějí docílit, nebo se alespoň každé médium může snažit o něco trochu jiného.¹² V zájmu veřejnoprávní televize by měla být snaha podat informace objektivně, co nejvíce se přiblížit realitě. Pokud však nejsme součástí určité události, žádné médium ji nedokáže podat přesně tak, jak se stala. Zpráva nebo reportáž je vždy určitým způsobem sestavena a záleží pouze na zprostředkovateli, jaké informace se rozhodne zveřejnit. Na druhou stranu, i když jsme součástí konkrétní události, při jejím popisu vždy záleží na naší jazykové interpretaci. Událost se proto znovu transformuje. Cílem pořadů, které budeme v této práci zkoumat, může být nejen snaha o informování a pobavení publika, ale i jeho poučení nebo vzdělání. Televizní pořady mnohdy chtějí diváka přesvědčit o výhodnosti určitého chování. V našem případě to může být zakoupení knihy, o níž se v pořadu mluví.

---

¹⁰ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007, s. 106. ISBN 978-80-7277-266-7.

¹¹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha, 1999, s. 30-32. ISBN 80-7178-200-9.

¹² JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha, 2009, s. 92-93. ISBN 978-80-7367-466-3.

1.2.1 Remediace

V souvislosti s masovou komunikací se musíme zmínit o remediaci. První podnět ke zkoumání interakce mezi novými a starými médii dala dvojice teoretiků Jay David Bolter a Richard Grusin. Oba vnímali remediaci jako obousměrný proces. Nositeli změn nejsou jen technologicky vyspělejší média, ale i ta starší, která jsou nucena na změnu odpovědět. Mediální teoretik Marshall McLuhan prosazoval názor, že nové médium utlačuje staré, ale rovněž se mu snaží otevřít nové obzory.¹³ Kombinovat můžeme až tři způsoby interakce nového média s literaturou. Prostřednictvím nového média můžeme zaprvé text šířit, a tedy ho distribuovat. Dále je možné toto médium využít marketingově, k prezentaci spisovatele. S tím je spojené podbízání se čtenáři, kterého díky užívání nového média oslovujeme. Za třetí způsob považujeme využití umělecké. V tomto případě médium spíše zkoumáme a základním principem tu je „...zpochybňování a kritika zdánlivě samozřejmých principů fungování nového média.“¹⁴ V souvislosti s naší prací si musíme uvědomit, že s vývojem nových médií se české literatuře otevírají nové, dosud nevídané možnosti.

1.3 Intermedialita

Po části, ve které jsme vysvětlili pojem remediace, se zaměříme na intermedialitu. Odborníci tento výraz naplno používají od osmdesátých let minulého století, kdy se začínalo mluvit o do té doby okrajových fenoménech. Poprvé ho v souvislosti s intertextualitou použil v roce 1983 slavista Aage Ansgar Hansen-Löve. S výrazy „intermediální“ a „intermedia“ se však můžeme setkat už v šedesátých letech v práci Dicka Higginse.¹⁵ Tento americký umělec a teoretik zabývající se experimentálním uměním pojem intermédia převzal od Samuela Taylora Coleridge. Básník ho použil už v 19. století, když ve svých kritických pracích odkazoval na formy, které podle něj spadaly do prostoru již existujících médií. Higgins později intermédia definoval jako „konceptuální fúzi“, kdy sloučením starších médií vznikají média nová. V širším pojetí je výraz intermédia průnikem dvou, nebo více mediálních forem. Nemůžeme je od sebe oddělit, ani jim vrátit jejich původní význam. „Koncepty jednoho média nahradí v jejich funkci koncepty média jiného, a tím danou mediální tvorbu zevnitř

---

¹³ PIORECKÝ, Karel. Česká literatura a nová média. Prolegomena k tématu. In *Česká literatura* 6, 2012, s. 821.

¹⁴ Tamtéž, s. 846.

¹⁵ SCHNEIDER, Jan. Intermedialita: Malá vstupní inventura. In SCHNEIDER, Jan, KRAUSOVÁ, Lenka a kol. *Vybrané kapitoly z intermediality*. Olomouc, 2008, s. 5-12. ISBN 978-80-244-2055-4.

transformují. Výsledkem této fúze je nová hybridní forma, která mísí strukturní rysy dřívějších mediálních forem, ale současně obsahuje kvality zcela nové.“¹⁶

Velký zájem o knihy měl v osmdesátých letech za následek upínání pozornosti k médiím, v nichž byla literatura čím dál častěji prezentována. Nadále nešlo ignorovat velký vliv, který masová média vyvíjela na literární trh. Intermedialita je sice mladou interdisciplinární badatelskou oblastí, ale o vztazích mezi jednotlivými uměleckými druhy, jimiž se zabývá, se diskutovalo už dávno předtím. V posledních letech se intermedialitě díky vývoji tzv. nových médií otevřelo mnoho dalších uplatnění.¹⁷

V souvislosti s intermedialitou musíme zmínit **intertextualitu**, která se zabývá vztahy mezi různými texty. Dala základ zkoumání o intermedialitě, jenž mnozí odborníci dokonce považovali za jednu ze zvláštních intertextových větví. Pojem textu však nelze připodobňovat k pojmu média, protože obě tyto kategorie dosud nedokážeme jednoznačně definovat. Samotný text můžeme chápat hned několika způsoby, a to samé platí i u médií. Budeme-li respektovat velmi úzké pojetí obou pojmů, můžeme mluvit o tom, že u intertextuality nepřekračujeme hranice média, ale jen hranice textu. K intermedialitě lze ještě přiřadit **transmedialitu**, která je však samostatnou kategorií. Jedná se tu o tzv. migrující fenomény a ty se nedají jednoduše specifikovat. Může jít o výskyt jedné látky v různých mediálních formách nebo také o přenášení určité estetiky nebo diskurzního typu z jednoho média do druhého (např. parodie).¹⁸ My můžeme na intermedialitu pohlížet jako na propojení literatury s televizí, přesněji s televizními pořady pro ženy. Otázce, jak je literatura v těchto programech zobrazována, se budeme věnovat v metodologické části bakalářské práce.

1.4 Televize

Jednu z definic televize jako masového média ve své knize nabízí Umberto Eco. „Televize je ‘služba’ ke komunikaci sloužící technický prostředek s jehož pomocí je možno publiku předkládat různé žánry komunikativního diskurzu, z nichž každý neodpovídá jen technicko-komunikativním zákonům této služby, ale i typickým zákonům toho kterého diskurzu.“¹⁹ Televize je technickým systémem přenášejícím obraz i zvuk pomocí signálu a

---

¹⁶ SZCZEPANIK, Petr. Intermedialita. Pojem. In *Cinepur: časopis pro moderní cinefily* [online]. září 2002. [cit. 2013-11-16]. URL: <<http://cinepur.cz/article.php?article=5>>.

¹⁷ SCHNEIDER, Jan. Intermedialita: Malá vstupní inventura. In SCHNEIDER, Jan, KRAUSOVÁ, Lenka a kol. *Vybrané kapitoly z intermediality*. Olomouc, 2008, s. 5-12. ISBN 978-80-244-2055-4.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Praha, 1995, s. 355. ISBN 80-205-0472-9.

televizního přístroje.²⁰ Stejně jako rozhlas vyrostla za pomoci jiných médií, která fungovala už před ní. Jednalo se o záznam zvuku, fotografii, telefon a telegraf. K vysílání si televize vypůjčila nejen existující technologie, ale rovněž obsah.²¹ Mediální teoretik Neil Postman ve svých esejích píše, že televize dovedla vnitřní kombinaci telegrafu a fotografie k dokonalosti a přivedla je až do lidských domovů. Především však neexistuje žádný předmět veřejného zájmu, s nímž by si televize neporadila. Dnes už však nezpochybňujeme její jednostranný úhel pohledu ani to, co nám nabízí. Televize v současnosti podle Postmana mluví jen jedním hlasem. Hlasem zábavy.²² „*Problém nespočívá v tom, že televize nabízí zábavná témata, nýbrž že jakékoli téma převádí na zábavu, [...]*“²³ V poslední době televize funguje podobně jako další média. Může za to především počítač, protože napodobuje a vstřebává všechny ostatní sdělovací prostředky.²⁴ Televizní pořady tak dnes můžeme sledovat nejen na počítači, ale i na dalších přístrojích, původně určených k jinému účelu.

Když čteme článek v tisku nebo posloucháme reportáž v rozhlase, vzhled mluvčího pro nás zpravidla není důležitý. To však neplatí pro televizi. „*V televizní komunikaci totiž převládá vizuální obraznost, což znamená, že televize nás oslovuje prostřednictvím obrazů, nikoliv slov.*“²⁵ Hlásí-li v televizi zprávy člověk, který má na první pohled nadváhu, většina diváků se může spíše soustředit na jeho zevnějšek, než na to, jak se vyjadřuje nebo co říká.

1.5 Televizní pořad

V naší práci nesmíme opominout téma definice televizního pořadu, protože tento formát bude tvořit hlavní rámec naší analýzy. Televizní pořad je časově omezená část televizního vysílání, která je obsahově i formálně celistvá. V televizním programu obvykle začíná úvodními titulky a její konec je signalizován titulky závěrečnými. Stejně jako například rozhlasový pořad můžeme relace běžící v televizi členit do několika skupin. Jednou z nejdůležitějších klasifikací jejich je jejich rozdělení podle funkce.²⁶ Musíme si však uvědomit, že jeden pořad jich může mít rovnou několik. Může si klást za cíl publikum vzdělávat, informovat, bavit nebo mít reklamní potenciál. Dalším kritériem rozdělení může

---

²⁰ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007, s. 213. ISBN 978-80-7277-266-7.

²¹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha, 1999, s. 39. ISBN 80-7178-200-9.

²² Tamtéž, s. 84-95.

²³ Tamtéž, s. 95.

²⁴ HORROCKS, Christopher. *Marshall McLuhan a virtualita*. Praha, 2002, s. 53. ISBN 80-7254-269-9.

²⁵ POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: Veřejná komunikace ve věku zábavy*. Praha, 1999, s. 15. ISBN 80-204-0747-2.

²⁶ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007, s. 155. ISBN 978-80-7277-266-7.

být klasifikace cílové skupiny. Rozlišujeme pořady pro ženy, muže, náctileté, seniory, fanoušky sportu, hudby, literatury apod. Třídíme je podle periodicity, tzv. jsou-li v televizi k vidění pravidelně každý den, o víkendu nebo jen při zvláštních příležitostech. Relace vysílané v přímém přenosu odlišujeme od těch, které sledujeme ze záznamu. V jednom televizním pořadu často dominuje určitý žurnalistický žánr, proto existují pořady zpravodajské, publicistické atd.²⁷ My se v naší práci zabýváme televizními pořady pro ženy. Tuto kategorii však nelze jednoznačně definovat. V naší analýze vycházíme z tematického zaměření pořadů i jejich názvu. Jestliže pořad moderuje žena, je zřejmé, že bude v určitém smyslu bližší divačkám.

1.6 *Publikum*

V této práci se rovněž zaměříme na pojem publikum, tedy na chování lidí, kteří jsou součástí mediální komunikace. V našem případě především na televizní diváky, pro které jsou pořady určeny. Původně latinským výrazem dnes označujeme uživatele určitého média a v širším smyslu též příjemce veřejně dostupného sdělení.²⁸

Publikum můžeme rozdělit do několika kategorií - prvním typem je **masové publikum**. „*Jedná se o představu různorodé, heterogenní množiny příjemců, jejímž členem se v podstatě může stát kdokoli a nikdo není předem vyloučen.*“²⁹ V souvislosti s naší prací však musíme zmínit především **specializované publikum**, které je menší, ale má své vyhrané zájmy. I proto se mnoho televizních programů soustředí na určitou část diváků. S nástupem digitalizovaných médií přichází publikum **interaktivní**. Každý divák si může vybrat, jaký pořad bude sledovat, i to, v jaké podobě.³⁰ Nejjednodušeji můžeme publikum definovat podle používaných médií, tedy jako **posluchače, diváky a čtenáře**. V dnešní době se však přidávají ještě **uživatelé internetu**, které nelze zaškatulkovat do jediné kategorie.³¹ Fenomén internetu do sebe totiž nasál všechna ostatní média, která různě propojuje a kombinuje. Všechny vyjmenované typy publika na sebe nutně vývojově nenavazují, přestože většina zmíněných kategorií dnes existuje současně vedle sebe.

---

²⁷ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007, s. 155. ISBN 978-80-7277-266-7.

²⁸ JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha, 2003, s. 85-87. ISBN 80-7178-697-7.

²⁹ Tamtéž, s. 93.

³⁰ Tamtéž, s. 93.

³¹ JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha, 2009, s. 200-201. ISBN 978-80-7367-466-3.

Nemůžeme se nezmínit o kategoriích odvozených od čtenářské typologie. Stejně jako pojem divák, také čtenář má v naší práci své opodstatnění. Pojďme si stručně charakterizovat čtyři základní typy. **Empirický čtenář** je podle Umberta Eka reálným vnímatelem textu. Po celý čas jeho vnímání a následné interpretace je však neustále vyzýván, aby se stal **čtenářem modelovým**.³² Podle Eka se stává čtenářem předpokládaným, aby mohl být text vůbec interpretován. Adresát má být schopen text dešifrovat a následně interpretovat.³³ Dalším typem je implikovaný nebo též **implicitní čtenář**. O jeho definici se postaral Wolfgang Iser.³⁴ Implicitní čtenář je teoretickým konstruktem odlišujícím se nejen od čtenáře reálného, ale také od perspektivy fikce čtenáře označené v textu. „*Iser definuje implicitního čtenáře jako 'transcendentální model', jímž lze popsat objektivní struktury působení fikcionálních světů.*“³⁵ Tím myslí čtenáře, jehož role je v textu naprosto zřejmá. Rovněž se jedná o typ, který text aktualizuje v historickém a individuálním rámci a tak analyzuje jeho zvláštnosti. Z pohledu teorie vyprávění však byla tato typologie vážně zpochybněna.³⁶ Posledním typem, který vezmeme v úvahu, je **ideální čtenář**. Ten je však jen abstraktním modelem. Dokonale splňuje a sleduje vše, co mu autor předkládá.³⁷

1.7 Česká televize

V následující kapitole se budeme zabývat statusem ČT, protože čtyři z našich pěti zkoumaných pořadů jsou vysílány právě v tomto veřejnoprávním médiu. Česká televize se od soukromých vysílacích platforem odlišuje především svými cíly. Ty jsou totiž částečně dány zákonem. Má za cíl občany České republiky nejen bavit a informovat, ale rovněž celoživotně vzdělávat a poučovat. Těmto účelům podřizuje výběr témat do svého vysílacího programu. Jediná veřejnoprávní televize v České republice byla zřízena 1. ledna 1992 *Zákonem o České televizi*. Nejvyšším představitelem je generální ředitel, jmenovaný Radou ČT na šestileté období. Rada zastává funkci kontrolního orgánu. Je patnáctičlenná a volí ji Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR taktéž na šest let. Každé dva roky se třetina Rady obměňuje. Hlavní sídlo má televize v Praze, ale svá studia má i v Brně a Ostravě. V současnosti ČT vysílá na pěti programech. Provozuje dva plnoformátové programy ČT1 a ČT2, na zpravodajství se

---

³² MÜLLER, Richard, ŠIDÁK, Pavel (eds.). *Slovník novější literární teorie. Glosář pojmů*. Praha, 2012, s. 118. ISBN 978-80-200-2048-2.

³³ Tamtéž, s. 325.

³⁴ Tamtéž, s. 210.

³⁵ NÜNNING, Ansgar (ed.). *Lexikon teorie literatury a kultury. Koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno, 2006, s. 111. ISBN 80-7294-170-4.

³⁶ Tamtéž, s. 112.

³⁷ MÜLLER, Richard, ŠIDÁK, Pavel (eds.). *Slovník novější literární teorie. Glosář pojmů*. Praha, 2012, s. 196. ISBN 978-80-200-2048-2.

orientuje ČT24 a sportovní utkání mohou diváci sledovat na ČT sport. Nejnovějšími televizními programy jsou dětský kanál ČT :D a kulturní ČT Art, které tvoří jeden celek.³⁸

Na přelomu let 2010 a 2011 spustila ČT divizi Nových médií, která doplňuje její hlavní činnost. Byla vytvořena zcela nová sféra, díky které lze sledovat pořady ČT nejen v televizi, ale i na počítači, mobilu nebo tabletu.³⁹ Veřejnoprávní televize reagovala na technologický pokrok a stále se zvyšující nároky uživatelů. Jedním z produktů nových médií je aplikace iVysílání, která divákovi umožňuje přehrát jakýkoliv pořad z archivu ČT na všech přístrojích.⁴⁰

Česká televize není závislá na státním rozpočtu. Je financována samotnými diváky, a to formou televizních poplatků a podnikatelskou činností vymezenou zákonem.⁴¹ O výši poplatků však stejně jako o Radě ČT rozhoduje především Poslanecká sněmovna.⁴² O funkci České televize jako veřejnoprávního média se v *Zákoně České národní rady* píše následovně. „Česká televize poskytuje službu veřejnosti tvorbou a šířením televizních programů, popřípadě dalšího multimediálního obsahu a doplňkových služeb na celém území České republiky za účelem naplňování demokratických, sociálních a kulturních potřeb společnosti a potřeby zachovat mediální pluralitu (dále jen 'veřejná služba v oblasti televizního vysílání').“⁴³ Veřejnoprávní televize by tudíž měla divákům poskytovat objektivní a vyvážené informace, přispívat právnímu a kulturnímu vědomí obyvatel, vysílat pořady pro obě pohlaví, všechna věková rozmezí, ale zároveň také programově pokrývat alespoň některé ze zájmových „menšin“. Pořady by se měly týkat všech možných oblastí lidského života.⁴⁴ Chod ČT je určován zejména *Zákonem o provozování rozhlasového a televizního vysílání, Zákonem o rozhlasových a televizních poplatcích a Zákonem o audiovizuální službě na vyžádání*.⁴⁵

---

³⁸ Česká televize. *Základní informace o ČT* [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>>.

³⁹ ŠTICHA, Ladislav. Nová média ČT získala ocenění Vizionář 2011 za multimediální strategii. In *Česká televize: Tiskové zprávy* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6141>>.

⁴⁰ FRIČOVÁ, Michaela. Diváci najdou iVysílání České televize zkušebně už také v chytrých televizích. In *Česká televize: Tiskové zprávy* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6702>>.

⁴¹ Česká televize. *Základní informace o ČT* [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>>.

⁴² JIRÁK, J., BEDNAŘÍK, P., KÖPPOVÁ, B. *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti*. Praha, 2011, s. 377. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴³ Česká televize. *Zákon č. 483/1991 Sb., Zákon České národní rady ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi* [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-10-18-19:04:59>>.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Česká televize. *Zákony*. [online]. [cit. 2013-10-20]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakony/>>.

1.8 *Metropol TV*

Jako protiklad k veřejnoprávní ČT jsme do naší práce vybrali lokální Metropol TV, protože je jednou z několika soukromých televizí v České republice. Její záměry sledujeme v mnoha směrech odlišné od těch, které vyznává ČT. Soukromá televize chce v první řadě u obrazovky udržet velké množství diváků a zaměstnat je co nejdéle. Výběrem svých pořadů se tyto sdělovací prostředky snaží zhodnotit vysílací čas prodaný inzerentům. Proto je jejich obsah tvořen nejčastěji tématy, která jsou atraktivní. Vzdělávací funkce, tak charakteristická pro ČT, zde nemusí být dodržována.⁴⁶ Metropol TV je v našem výběru i proto, že se na pořady pro ženy koncentruje a má dostupný archiv.

V roce 2013 převzala Metropol TV společnost MF TV s.r.o., která je součástí vydavatelství Mladé Fronty. Majitel televize dal pokyn k výrobě nových pořadů, ale programové schéma televize zůstalo z velké části zachováno. Metropol TV se tak zaměřuje především na zpravodajství, publicistiku a dokumentární pořady.⁴⁷ I tuto televizi, fungující již několik let, ovlivnil „boom“ nových médií. Má proto své internetové stránky a rovněž funguje na sociálních sítích Facebook, Twitter nebo Google+, kde se snaží s diváky komunikovat.

Signál televize, která se orientuje především na naši metropoli, pokrývá kromě Prahy asi 65 procent Středočeského kraje. Sledovat ji tak mohou více než dva miliony lidí.⁴⁸ Se změnou majitele se v roce 2013 kompletně změnilo studio, ze kterého jsou pořady vysílány. Jeho interiér je multifunkční. Nabízí dvanáct odlišných prostředí, které lze během několika minut jednoduše změnit.⁴⁹ S novými pořady se tato soukromá televize snaží cílit na různé věkové kategorie, například na děti, seniory, teenagery nebo maminky na mateřské dovolené. Současně na televizní obrazovku přivádí nové osobnosti, které zpravidla fungují po boku tváří známých z předchozího vysílání.⁵⁰

---

⁴⁶ JIRÁK, Jan. O mužských a ženských rolích v televizním zpravodajství. In HAVELKOVÁ, H., VODRÁŽKA, M. et al. *Žena a muž v médiích*. Praha, 1998, s. 29. ISBN 80-902367-2-3.

⁴⁷ Mladá fronta převzala vysílání TV Metropol. In *České noviny: Zpravodajský server ČTK* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <http://www.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/mlada-fronta-prevzala-vysilani-tv-metropol/912303&id_seznam=46506>.

⁴⁸ *Metropol. O Metropol TV*. [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://www.metropol.cz/o-spolecnosti/>>.

⁴⁹ Metropol TV rozšířila v červnu dokončené multifunkční studio. In *Strategie.cz* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://strategie.e15.cz/zpravy/metropol-tv-rozsirila-v-cervnu-dokoncene-multifunkcni-studio-1025916>>.

⁵⁰ TV Metropol obnovuje plnohodnotné vysílání. Předchozí vlastník je v insolvenční. In *Ihned.cz* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://byznys.ihned.cz/c1-59664120-televize-metropol-obnovuje-vysilani>>.

1.9 Genderové aspekty

Problematika genderu do této bakalářské práce jistě patří, ale její hlavní principy zde zmiňovat nebudeme.⁵¹ V mnoho výzkumech a pracích se v současné době odborníci problematikou postavení muže a ženy v médiích nebo reklamě zabývají. V této kapitole se pokusíme shrnout základní charakteristiky týkající se postavení obou pohlaví, respektive rodů, v médiích a jejich přístupu k nim. Na začátek však musíme zdůraznit, že tato problematika je velmi složitá, a že ji v celé své šíři nemůžeme postihnout.

1.9.1 Diskurzivní analýza

V rámci genderu se musíme zmínit o tzv. koncepci diskurzivní analýzy. Pod tímto názvem se skrývá několik odlišných přístupů. Jmenujme například konverzační analýzu, diskursivní psychologii, kritickou diskursivní analýzu nebo poststrukturalistickou diskurzivní analýzu. Všechny ale sdílejí stejné přesvědčení. A to že „...*pro porozumění sociální/psychické realitě musíme zkoumat procesy, jimiž je tato realita zvýznamňována, reprodukována a transformována v jazyce a jiných sémiotických systémech.*“⁵² Diskurzivní analýza zkoumá konkrétní procesy za pomoci výzkumných dat. V našem případě se jedná o mediální zprávy nebo výzkumné rozhovory.⁵³ Je docela možné, že rozhovory v kontextu genderu nevypovídají o naší osobnosti nebo postojích. Spíše jsou výsledkem toho, jak moc umíme používat jazykové a diskursivní prostředky. Jejich prostřednictvím pak svou identitu můžeme realizovat a konstruovat.⁵⁴ Klíčovým objektem se pro nás stává jazyk, a to konkrétně v mluvené podobě.

1.9.2 Cílové publikum

Při přemýšlení o cílovém publiku hraje rod v médiích významnou úlohu. Jeho rozdělení na dvě základní skupiny, muže a ženy, vychází z předem dané televizní strategie. V jednom pořadu tvůrci primárně oslovují femininní skupiny obyvatelstva, v jiném zase maskulinní. Některé pořady jsou prezentovány jako „unisexové“.⁵⁵ Předpokládá se totiž, že obě skupiny mají odlišné zájmy i problémy. Toto členění však není možné brát doslova. Samotné pořady

---

⁵¹ K této problematice viz publikace OAKLEY, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

⁵² ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender. Poststrukturalismus, diskursivní analýza a generová identita*. Praha, 2009, s. 67. ISBN 978-80-200-1752-9.

⁵³ Tamtéž, s. 79.

⁵⁴ Tamtéž, s. 91.

⁵⁵ JIRÁK, Jan. O mužských a ženských rolích v televizním zpravodajství. In HAVELKOVÁ, H., VODRÁŽKA, M. et al. *Žena a muž v médiích*. Praha, 1998, s. 28-30. ISBN 80-902367-2-3.

určené ženám mohou mít, a často také mají, mužské diváky. A naopak. Akcent na to, že něco je určeno více ženám, než mužům, dopomáhá odlišnosti mezi pohlavími zveličovat. Sdělovací prostředky tak mohou být hnacím motorem změny sociálních rolí, mezilidských vztahů nebo stereotypního chování. Dost často však všechny tyto aspekty podporují a k jejich odbourávání nepřispívají tak moc, jak by mohly. Nejlépe je na tom veřejnoprávní ČT. Další televize komerčního rázu výrazně zaostávají.⁵⁶

1.9.3 Jazykové prostředky

Muži a ženy by se liší vzhledem, rolemi, neverbální komunikací, biologickými charakteristikami a dalšími osobními znaky. Nás ale budou zajímat především jazykové prostředky, které ke stereotypnímu oddělování napomáhají.⁵⁷ Novinářka Jana Cíglerová v rozhovoru pro Radiožurnál upozorňuje, že používá-li se v médiích slovo „posluchači“, výrazně to ženy diskriminuje. V našem případě můžeme zmínit například slovo „diváci“. Tím, že se v češtině často nepoužívají ženské rody, se opět sklouzává ke stereotypu.⁵⁸ Musíme však zdůraznit, že ani ženy v tomto ohledu nezůstávají pozadu. Ani ony se v médiích nedokážou vyvarovat neustálého zdůrazňování své ženskosti. A to pak vede ke stejnému problému, který jsme nastínili výše.

1.9.4 Sledování televize v rámci genderu

Na toto téma bylo zpracováno mnoho výzkumů a ve své práci je výstižně shrnuje například Denis McQuail. Zaměřuje se na chování ženy a muže v rámci televizního vysílání. Zřetelné rozdíly mezi nimi existují nejen ve výběru pořadů, ale i ve stylu a množství jejich sledování. Ženy se podle mediálního teoretika dívají na televizi spíše neplánovaně. Při vysílání dokážou dělat další věci, jako jsou například domácí práce či vaření. Obsahové preference „něžného pohlaví“ bývají podle McQuaila svázány především s rolí v rodině a domácnosti.⁵⁹ My však můžeme konstatovat, že se tato situace v posledních letech mění. Ani jedno pohlaví nemusí sledování televize plánovat, protože existují internetové archivy, ve kterých lze všechny pořady zhlédnout zpětně. Navíc právě ženy mají své oblíbené seriály,

---

⁵⁶ SÍBRT, Marek. Genderové stereotypy aneb o ženách v českých televizích. In *Feminismus.cz* [online]. [cit. 2014-01-22]. URL: <<http://www.feminismus.cz/cz/clanky/genderove-stereotypy-aneb-o-zenach-v-ceskych-televizich>>.

⁵⁷ KAVÁLKOVÁ, Lucie. Genderové stereotypy v médiích. In *Média, kultura, společnost: Váš průvodce světem médií* [online]. [cit. 2014-01-22]. URL: <<http://lkavalkova.webnode.cz/news/genderove-stereotypy-v-mediich/>>.

⁵⁸ Radiožurnál: Liší se postavení ženy a muže v médiích? In *Ženy a média: O ženách a ženském tematické v médiích* [online]. [cit. 2014-01-22]. URL: <http://www.zenyamedia.estranky.cz/clanky/zeny-nejen-v-mediich/radiozurnal_-lisi-se-postaveni-zeny-a-muze-v-mediich_.html>.

⁵⁹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha, 1999, s. 344-345. ISBN 80-7178-200-9.

jejichž večerní sledování si mnohdy nemohou nechat ujít. Někteří muži zase naopak plánují sledování sportovních zápasů, které běží v přímém přenosu.

Společnost TSN Factum zpracovala pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR v r. 2003 výzkum týkající se žen v médiích a reklamě. Z výsledků vyplívá, že informace o jejich postavení získává široká veřejnost nejčastěji právě z televizní obrazovky. Zanedbatelná však nejsou ani ostatní média. Průzkum se ale vůbec nezabývá internetem, který dnes považujeme za jedno z nejvlivnějších médií. Zpráva byla publikována před deseti lety, kdy byl tento hromadný sdělovací prostředek ještě „v plenkách“. Nesmíme však zapomínat na skutečnost, že muži a ženy často sledují televizi společně. Pak často dochází ke kompromisu, který vyhovuje oběma stranám.

Média se nám dnes mohou zdát obsahově neutrální, v tom smyslu, že nezvýhodňují jen jedno určité pohlaví. Uznávaný český mediální teoretik Jan Jiráček má však jiný názor. „*Z hlediska vztahu mezi médii a publikem při vytváření a reprodukci kulturních norem však v ní nacházíme vnitřní rodovou (generovou) diferencovanost.*“⁶⁰ Jiráček dále připomíná, že i takové zpravodajství, které se na první pohled může zdát pohlavně neutrální, bývá tvořeno a prezentováno jako pořad pro muže. Televize má tendenci vylepšovat realitu, což rovněž platí pro vztahy mezi muži a ženami. Ty jsou v ní popisovány jako rovnoprávné. Skutečná realita je však velmi často odlišná od té televizní.⁶¹

---

⁶⁰ HAVELKOVÁ, Hana. Rod, kultura a demokracie v českých médiích. In HAVELKOVÁ, H., VODRÁŽKA, M. et al. *Žena a muž v médiích*. Praha, 1998, s. 6. ISBN 80-902367-2-3.

⁶¹ Tamtéž.

2. Vybrané pořady

Nyní se zaměříme na jednotlivé televizní pořady, nejdříve ve veřejnoprávní a poté v soukromé televizi. Všechny relace mají společné dvě konkrétní věci. Jednak můžeme jejich formát a obsah považovat za bližší ženskému publiku. A zadruhé je v nich prezentována česká literatura, ať už formou rozhovoru nebo reportáže. Bohužel nebylo možné analyzovat všechny pořady určené ženám, protože některé nedisponují archivem, ze kterého bychom mohli vycházet. Z tohoto důvodu nám pevný základ poskytla hlavně Česká televize a Metropol TV. Snažili jsme se do našeho výběru zařadit dvě zcela odlišné televize, abychom mohli pořady určené ženám co nejpřesněji porovnat. Totéž platí pro jednotlivé relace a jejich formát v ČT. Přestože jsou vysílány na stejné televizi, česká literatura v nich může být představována zcela odlišně. Nejdříve představíme obsah a podobu pořadu, až pak se soustředíme na prezentaci české literatury.

2.1 *Banánové rybičky*

Banánové rybičky, zábavná talk show moderátorky Haliny Pawlowské, se poprvé na televizních obrazovkách objevily 11. února 1999. Pořad fungoval dlouhých 8 let a těšil se velké divácké přízni, což dokládá nejedna cena popularity. Jednotlivé díly natáčela ČT v televizním studiu Brno s živým publikem. Jako hosty si Pawlowská zvala zajímavé osobnosti, některé v průběhu let vícekrát. Nechyběli populární herci, herečky, zpěváci a zpěvačky, lékaři, sportovci, modelky, vědci, spisovatelé, režiséři, výtvarníci, hudebníci atd.⁶² Diváci mohli sledovat *Banánové rybičky* na programu ČT 1 každý týden, naposledy ve čtvrtek večer od tři čtvrtě na devět. V úplně posledním díle, vysílaném 29. prosince 2007, moderátorka bilancovala a poté uzavřela populární talk show čísly. Po jejím boku se objevilo 560 hostů, z toho 349 mužů a 211 žen. Moderátorka a současně autorka pořadu odvodila jeho název z titulu známé knihy spisovatele J. D. Salinger *Den jako stvořený pro banánové rybičky*. Pawlowská v roce 2005 na chatu České televize odpověděla na dotaz jednoho z diváků, jak vlastně přišla na název své show, následovně: „*Tato knížka je o mladém muži, který ztratil smysl života a zabil se. Podtitulek pořadu Banánové rybičky byl Jak přežít, to*

---

⁶² Česká televize. *Happyend*. [online]. [cit. 2013-12-22]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096893252-bananove-rybicky/307292320510015/>>.

znamená, že jsem chtěla říct v názvu, že bychom v žádné situaci neměli smysl pro život ztratit a snažím se ho zábavně najít za jakýchkoliv okolností.“⁶³

2.1.1 Základní charakteristika

Vizuální podoba studia se společně s úvodními titulky, předěly nebo hudbou změnila v průběhu let několikrát. Show dodávala charakteristickou podobu úvodní znělka, jejímž autorem je Alexej Charvát. V roce 2001 diváky vítala pomalejší asi třicetisekundová melodie. O šest let později byl sice hudební motiv stejný, ale tvůrci ho zrychlili a celkově posunuli do modernější formy. K úvodní znělce se také váže podoba obrazu. Podle archivních materiálů, které máme k dispozici, můžeme soudit, že taktéž prošla určitým vývojem. Její autor Petr Šťastný vždy do úvodu, předělů i závěru použil animace rybiček. Jediné, co zůstává celých osm let vysílání, je podoba písma. Délka pořadu vždy spíše závisela na množství kvalitně natočeného materiálu. Interiér studia se rovněž změnil několikrát. V prvních dílech pořadu seděl každý host v modrém křesle, pak v proutěném. V dalších dílech vidíme návštěvníky na gauči a nakonec na židlích u stolu ve tvaru ryby. S výměnou nábytku pozorujeme barevnou změnu dekorací a stěn, jimž ale vždy vévodí podmořská zvířata. Všimneme si televizní obrazovky, na které sledujeme jako předěly ukázky z filmů nebo ankety. Zamyslíme-li se nad tím, zda vybraný interiér nějak souvisí s výsledným dojmem z pořadu, naše odpověď bude kladná. Stěny a dekorace jsou barevné a navozují tak příjemnou, až veselou atmosféru. Hlavním cílem pořadu je diváky bavit. Neměli bychom se nudit, spíše odreagovat a zasmát. I proto je studio laděno do žluté, modré, oranžové nebo zelené barvy.

2.1.2 Celková analýza pořadu

Při naší celkové analýze budeme vycházet z archivu pořadu z roku 2007, jelikož je na internetových stránkách ČT z celých osmi let vysílání jediný dostupný. Zabývat se budeme přesně čtyřiceti díly.⁶⁴ Kromě Haliny Pawlowské jsou v brněnském studiu vždy dva hosté a každá epizoda má své vlastní téma (*Nejsem královna krásy*, *Jsem cholerik*, *Tajemství*, *Jsem na volné noze* nebo *Škola hrou*). Pokud projdeme všechny díly roku 2007, kde se objevili spisovatelé, zjistíme, že jich bylo dohromady devět. Za zajímavý můžeme považovat fakt, že talk show v tomto roce nenavštívila žádná spisovatelka. Podíváme-li se na jednotlivé autory, kteří přijali pozvání do *Banánových rybiček* v minulosti, zastoupení žen se pohybuje

⁶³ Česká televize. *Chat s osobností: Halina Pawlowská*. [online]. [cit. 2013-12-22]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/chat/chat.php?id=283>>.

⁶⁴ Všechny přepisy rozhovorů jsou pořizovány z videí dostupných ve videoarchivu České televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>.

v rozmezí jedné třetiny. To potvrzuje fakt, který jsme zmiňovali na začátku metodologické části. *Banánové rybičky* navštívilo dvakrát více mužů než žen. Menší účast spisovatelek může být způsobena hned několika faktory. Ženám nemusí vyhovovat daný typ pořadu, nenajdou si při své práci čas nebo nebyly do show vůbec pozvány. Autorkám nemusí být moderátorčin humor příjemný. Možná, že se Pawlowská cítí o něco lépe ve společnosti mužů, nebo se jí zdá, že jsou lepšími vypravěči historek. Může vidět ostatní spisovatelky jako svou konkurenci. Jisté však je, že hosté jsou vzhledem k rozdílným tématům v každém dílu vybíráni pečlivě. Ve svých názorech se Pawlowská častěji ztotožňuje se ženami, ale rovněž oceňuje mužský přístup. Nesnaží se opačné pohlaví nějakým způsobem zesměšňovat. A pokud to udělá, jde o dobře míněný vtip, kterému se zasměje i kritizované pohlaví. Svou show moderátorka vždy začíná historkou. Nejčastěji ji vztahuje na události dějící se v její rodině nebo týkající se jí samotné. Dokáže být kritická jak k sobě, tak ke svým blízkým, ale vše podává odlehčeným a zábavným způsobem. Na každou odpověď svého hosta dokáže reagovat okamžitě a ze svého „rukávu“ vysypat vtípnou historku na počkání. Umí skvěle improvizovat.

2.1.3 Představení hostů

Moderátorka představuje všechny hosty vtípně. Pokud jsou zapojeni do více profesních oblastí, radí je za sebe dle vlastního uvážení, tzv. jaká z nich se jí v daný moment zdá nejdůležitější. V prvním případě začíná povoláním a za něj dodává své vlastní charakteristiky. Toto tvrzení si můžeme ukázat na díle odvysílaném 15. února, kdy byl hostem Vladimír Mertlík.

HP: *...a na základě toho, bych pozvala svého dalšího hosta. A to je moderátor, manažer, spisovatel, scénárista, autor, režisér, vydavatel, zakladatel, podnikatel, majitel, mlynář Vladimír Mertlík.*⁶⁵

V druhé situaci se nejdříve zmiňuje o zajímavostech s hostem spojených, a až nakonec představuje povolání a jméno. To se děje u Miloše Urbana, jež byl do *Banánových rybiček* pozván 18. října.

HP: *A mým dalším hostem je muž, který určitou dobu žil v Londýně, je z dvojčat, má rád tajemné příběhy, překládá je, sám je píše a za oboje získává ceny. Spisovatel, redaktor Miloš Urban.*

---

⁶⁵ Všechny části byly přepsány s ohledem na čtenáře neznalého pravidel přepisování rozhovorů z diskusních pořadů. Ve všech rozhovorech jsou ponechány veškeré jazykové odchylky.

V prostoru talk-show se však nejedná o nic netradičního. Pokud se podíváme na jiné pořady tohoto formátu, uvidíme stejný vzorec. Moderátor téměř vždy hosta představuje osobněji, než je tomu u jiných relací. Častokrát vysvětlí, proč si dotyčného pozval. Někdy může přidat vtipnou historku, jak je tomu například ve *Všechnopárty* Karla Šípa.

2.1.4 Zmínky o literatuře

Halina Pawlowská je populární českou spisovatelkou, a proto budeme sledovat, jestli se o literatuře vůbec vyjadřuje. A pokud ano, jakým způsobem. Podíváme-li se na díly, ve kterých se spisovatelé objevili, už na první pohled je zřejmé, že k literatuře má Pawlowská nezvykle blízko. Vyjadřuje se o ní, i když s tématem prvoplánově nesouvisí. Popisuje-li, jak lidé vidí špatné vlastnosti u ostatních, jmenuje jako jednu z nich přílišnou lásku k literatuře. Z tohoto příkladu se dá usoudit, že podle ní mohou zůstat milovníci knih okolní společnost nepochopeni. A velice pravděpodobně se mezi ně sama řadí. V díle se spisovatelem Arnoštem Goldflamem se zapojuje do diskuze o tom, jaké je to být na volné noze.

HP: ...Bud' byla zakázka, nebo nebyla. Nebo byla smlouva a já jsem pak musela ještě něco napsat a vůbec nebylo jistý, že to, co napíšu, mně potom zaplatí. Což vždycky byl největší problém. (...) A teď zase na druhou stranu, když jsem měla nabídku, že budu zaměstnaná, tak jsem já začala couvat, protože by to znělo moc...zavazující.

Opravdový zájem o literaturu je vidět už z názvu pořadu. Slovní spojení *Banánové rybičky* bylo vyňato z titulu knihy od spisovatele Salingera. Souvisí však nějakým způsobem tento výběr s jejím čtenářským nebo generačním vkusem? Tvorbu amerického spisovatele můžeme zařadit do obecně uznávaného literárního kánonu. Salingerovy příběhy jsou nadčasové, a tak americká literární klasika oslovuje čtenáře napříč všemi generacemi. Spisovatelka tak představuje divákům a potencionálním čtenářům hodnotnou zahraniční literaturu. Toto je však první i poslední příklad literatury cizojazyčné.

Níže se podíváme na to, jak se spisovatelka se svými hosty z oblasti literatury ztotožňuje. Pokud se v pořadu probírá literatura, Pawlowská se nedrží zpátky a oceňuje přístup jiného autora. Ve svém povídání jde však spíše po povrchu. O literatuře se sice zmiňuje, ale jak už si čtenář mohl všimnout, ne nijak konkrétně. Nedoporučuje divákům literaturu, jen zřídka mluví o konkrétním autorovi. Vášeň pro čtení knih, kterou přenáší na diváky, však můžeme ocenit.

2.1.5 Vystoupení spisovatelů

Nyní se zaměříme na vystupování spisovatelů. Mnohdy se řeč k jejich povolání ani nepřiblíží. Pawlowská každý díl své talk show orientuje na určité téma a kladenými otázkami se ho vesměs drží. Proto v show hosté prvoplánově nepředstavují nové publikace. Není to stejný typ rozhovoru, jaký najdeme například v jiných talk show – *Všechnopárty* Karla Šípa, nebo v *Show Jana Krause*.⁶⁶ Impulsem k autorově účasti je často publikace nové knihy. Obsahovým schématem se *Banánové rybičky* od takových typů talk show liší. Otázkou však zůstává - je v přístupu Haliny Pawlowské něco specificky „ženského“? Na naší české scéně se mnoho talk-show vedených ženami neobjevuje, a tak je nemůžeme porovnat. Pawlowská vytvořila svůj vlastní originální pořad s hosty, s nimiž neprobírá závažná témata. Orientuje se na zábavu. Co je v takovém přístupu bližší právě „něžnému pohlaví“? Moderátorka nebere svého hosta jako soupeře, nesoutěží, nehádá se s ním. Jeho odpovědi nijak nehodnotí a ani se ho nesnaží ztrapnit nebo zahnat do úzkých. Neprobírá ani to, co o pozvaném napsal nebo nenapsal bulvár. Zde však můžeme diskutovat, jestli se opravdu jedná o „ženský přístup“, nebo spíše o přirozenou povahu moderátorky.

V díle s Vladimírem Mertlíkem se řeší cholerici. Na jeho tvorbu se Pawlowská nezeptá a sám Mertlík se o sobě jako spisovateli také nezmiňuje. V *Banánových rybičkách* však pozorujeme ještě další dvě tendence. U té první se moderátorka spisovatele na jeho tvorbu sice nezeptá, ale on sám o ní v souvislosti s nějakou otázkou začne mluvit. To si ukážeme na následujícím příkladě. Michal Horáček byl do pořadu pozván jako uznávaný podnikatel v oblasti sázek, ale jeho profesní činností je i „textařina“ a psaní básní. Jedna z prvních otázek směřuje k tomu, jak se vlastně k hazardu dostal. Horáček tak mluví o své první velké sázce.

MH: ...*Když mi někdy v roce osmdesát dva vyšla knížka a byl to bestseller, jmenovalo se to Království za koně, a tenkrát se toho prodalo devadesát tisíc kusů. Já jsem za to dostal asi sto tisíc korun a to bylo v té době hrozně moc, oproti ostatním lidem. (...)*

Arnošt Goldflam v jednom z dílů odpovídá na otázku týkající se nejhoršího kšeftu. Mluví pak o svém nepovedeném autorském čtení. Představit můžeme ještě epizodu s Michalem Vieweghem, kde je hlavním tématem škola. Viewegh zmiňuje svou první životní lekci, když doma oznámil, že bude spisovatelem. Na moderátorčin podnět ještě poznamená, že o tom pak napsal a příběh zpeněžil.

---

⁶⁶ Srov. SKŘIVANOVÁ, Veronika. *Obraz spisovatele v diskusních pořadech České televize*. Pardubice, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra literární kultury a slavistiky.

V posledním případě byl spisovatel do pořadu pozván proto, že dané téma s jeho prací souvisí. Tak je tomu například u Tomáše Baránka, který navštívil díl s názvem *Nejsem královna krásy*. Stejnou situaci pozorujeme u návštěvy Miloše Urbana. Hosté se v tomto případě bavili o *Tajemství*. Baránkova kniha má souvislost s tématem, protože jsou v ní rady, jak zaujmout krásnou ženu. Halina Pawlowská se s jeho prací ztotožňuje, protože ve svých knihách píše podobné rady, ale pro ženy. Taktéž vyslovuje na knihu vlastní názor – autorův popis některých situací se jí zdál velice přesný a vtipný. Nedává mu však mnoho prostoru, aby vystoupil z role spisovatele a milovníka žen, což si můžeme ukázat na následující otázce.

HP: *Kdy se vás naposledy někdo dotknul?* (několik sekund je ticho) *Nějaká ta, kterou jste balil?*

Všechny své otázky rovnou směřuje k ženám, a navádí ho tak k jasné odpovědi. O své práci mluví i spisovatel Miloš Urban, protože tajemné prostředí a strašidelné příběhy jsou jeho doménou.

HP: *...jestli se vám podařilo někdy rozklíčovat nějaké tajemství?* (tlumí hlas a významně hýbe obočím)

MU: (odpovídá velice pomalu a tiše) *Já to právě nedělám v tom životě, ale dělám to právě v tom psaní. Tam to poodhalování toho tajemství, kdo byl vrah a jaký měl prapodivný motiv, se musí dávkovat ... musí se to rytmitizovat, dynamizovat, musí se s tím zacházet opatrně, takže já to dělám takhle. Víceméně je to takovéhle odhalování literárních hrdinů moje profese.*

Pawlowská k jeho tvorbě opět sděluje svůj komentář. Divákům prozrazuje, že četla Urbanovu knihu *Mrtvý holky*, a že se jí moc líbila. Autor vysvětluje, o co mu přesně v povídkách šlo. Moderátorku dále zajímá, proč psal pod pseudonymem Josef Urban a spisovatel se tak rozhovoří o své další knize s názvem *Poslední tečka za rukopisy*. Už na první pohled však divákovi neujde, že se Urban, ač se snaží vyprávět veselé historicky, v talk show necítí nijak dobře. Ze začátku mluví tiše a pomalu, v některých odpovědích až tajemně hlubokým hlasem. Umocňuje jím záhadný příběh, který zrovna vypráví. V kontrastu k rozemáté moderátorce vidíme v jeho chování velký rozdíl.

Literatura má v relaci své jisté zastoupení. Pokud sečteme všechny osobnosti z oblasti kultury, napočítáme jich za rok více než čtyřicet. Tvoří více než polovinu všech pozvaných. Nejvyšší procento návštěvníků tvoří jednoznačně herci. Nechybí však ani muzikanti, režiséři nebo scénáristi. Podíváme-li se na detailněji na spisovatele, zjistíme, že ne vždy jsou

komerčně úspěšní. Všichni jsou ale svým způsobem zábavní, komunikativní a schopní sekundovat moderátorce se svými vlastními příběhy.

2.1.6 Představované literární žánry

V představovaných literárních žánrech shledáváme určitou různorodost. O ničem konkrétním se v pořadu sice nemluví, ale zvědavý divák nakonec najde několik literárních odvětví. Poezii zastupuje pouze Michal Horáček, ale v pořadu o ní nepadne ani slovo. Bude-li však potencionální čtenář hledat dále, najde poezii ještě v tvorbě Tomáše Baránka. Největší zastoupení má naučná literatura. Ať už se jedná o práce historické, z oblasti gastronomie, filosofie atd. Nechybí ani literatura faktu. Tajemné, někdy až detektivní příběhy píše Miloš Urban. Díky Arnoštu Golflamovi má svého reprezentanta literatura pro děti. Nejširší proud však tvoří romány a novely s humoristickým jádrem. V knihách „ze života“ exceluje především Viewegh. Pro lepší orientaci v textu jsem na toto místo zařadila tabulku. Několik literárních žánrů se však mezi sebou může mísit, a proto je pouze orientační.

Tab. 1 Spisovatelé v talk-show Banánové rybičky – řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány, novely a povídky	Populární literatura	Poezie	Drama	Literatura faktu	Naučná literatura
Tomáš Baránek	X			x	x	X	X
Josef Formánek	X	x				X	
Arnošt Goldflam	X		x (dětská literatura)				
Michal Horáček	X	x		x			X
Pavel Kosatík	X					X	X
Vladimír Mertlík	X						X
Jiří Pernes	X						X
Miloš Urban	X	x	x				
Michal Viewegh	X	x	x				

Pokud by si divák svou četbu vybíral prostřednictvím *Banánových rybiček*, nečetl by nic ze světové literatury (kromě Salingera). Stejná situace nastává u starší české literatury. Potencionální čtenář by neměl moc velké povědomí o žánru sci-fi a fantasy.

2.1.7 Sledovanost

Co se týče sledovanosti, zaměříme se na rok 2007, který jsme v naší práci podrobili detailní analýze. *Banánové rybičky* jsou oproti jiným pořadům pro ženy sledovány opravdu vysokým počtem diváků. Jednotlivé díly vidělo v průměru asi 642 tisíc diváků nad patnáct let věku. Ženy tvoří skoro 400 tisíc, a tak je vidět, že mají oproti mužům převahu. Nejvíce sledovali Halinu Pawlowskou lidé nad šedesát pět let, nejméně naopak ti nejmladší. Mladší generace však v poslední době dává větší přednost sledování pořadů zpětně na internetu. Pawlowská si do své show sice zve mladé hosty, ale jistě převládají osobnosti v pokročilejším věku, s nimiž se tak lépe ztotožní o několik generací starší diváci. O internetové sledovanosti nemáme bohužel žádná data. *Banánové rybičky* byly dokonce vysílány po dobu hlavního vysílacího času, takže i tento fakt nám pomůže zdůvodnit, proč měla relace vysokou sledovanost. Podíváme-li se na vzdělání diváků, dominují středoškoláci a lidé s výučním listem. Co se týče podílu na publiku, téměř každý třetí vysokoškolák se v tuto dobu u televize na *Banánové rybičky* díval.⁶⁷ Ve svém průzkumu potvrzuje výše zmíněné faktory také Jiří Trávníček. V nejstarším lidském věku je nejpoužívanějším médiem televize. A čím je člověk vzdělanější, tím méně času u televize tráví. Nejvíce ji sledují ekonomicky neaktivní. Trávníček přichází i na to, že největším „nepřítelem“ je pro čtení knih právě tento sdělovací prostředek.⁶⁸

2.1.8 Soukromý život spisovatelů

Posledním okruhem, kterému se budeme věnovat, je soukromý život hostů. Vtipné historky jsou se soukromím mnohdy spojené, ale dotyčný si může vybrat, jakým způsobem je uchopí. Atmosféra je velice přátelská a uvolněná. Pawlowská nezavádí spisovatele někam, kam sám nechce. Od všech svých hostů však vyžaduje, aby uměli na téma reagovat pohotově a přispět do něj vlastním vtipem.

---

⁶⁷ Veškeré informace k pořadu poskytla formou komunikace přes e-mail Zuzana Bohatová z Diváckého centra České televize. E-mailová korespondence je k dispozici v osobním archivu autorky.

⁶⁸ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti*. Brno, 2011, s. 103-108. ISBN 978-80-7294-513-3.

2.1.9 Shrnutí

Pro větší přehlednost si shrneme dílčí závěry do jednotlivých bodů.

- v roce 2007 se v pořadu neobjevila **žádná spisovatelka**, zato hned **devět spisovatelů**
- do talk-show jsou vždy pozváni **dva hosté**, kteří společně s moderátorkou prostřednictvím rozhovoru **baví publikum vtipnými historkami**
- **Halina Pawlowská** je nejen autorkou formátu a moderátorkou, ale často dává najevo, že je **především spisovatelkou**
- s dalšími spisovateli se **ztotožňuje** a svou tvorbu propaguje
- odpovědi hosta oceňuje, ale pokud promlouvá ona, **strhává na sebe veškerou pozornost**
- nechybí spisovatelčina **typická gesta**, vtipné rady ani **zvláštní způsob vyjadřování**, umí skvěle improvizovat
- spisovatelé sem **nechodí prvoplánově prezentovat svou tvorbu**, o svém soukromí vypráví pouze v tom případě, že sami chtějí
- pokud je do show pozván autor kvůli své knize, **povídání o literatuře** je spíše **povrchové**
- v pořadu se objevují **hlavně prozaici**, v práci několika z nich ale najdeme básně nebo divadelní hry
- nejvíce je zde zastoupena **literatura populární** spolu s **naučnou prózou**
- pořad sledují diváci **věkově nejstarší**, v převaze jsou ženy a průměrná **sledovanost je nejvyšší** ze všech zkoumaných pořadů
- osobnosti z oblasti **kultury** jsou ve studiu **nejčastějšími hosty**, spisovatelé však v konečném součtu zastupují jen jednu desetinu

2.2 *Mamba show*

Halina Pawlowská po skončení pořadu *Banánové rybičky* zmizela z televizní obrazovky na více než dva roky. Ve velmi podobném formátu se sice vrátila už v roce 2010, avšak na pouhé tři měsíce. Na obrazovce ČT1 mohli diváci poprvé vidět *Mamba show* 3. června. Poslední díl byl odvysílán 26. srpna téhož roku a stihlo se tak natočit pouhých třináct dílů. Hned v tom prvním Halina Pawlowská způsobem jí vlastním vysvětluje, proč diváci mohou sledovat nový pořad, kde je znovu autorkou scénáře i moderátorkou. Impulsem jí prý byla neteř, která doma prohlásila, že by se teta měla „upgradovat“. A tak si nešla koupit novou

kabelku, ale začala přemýšlet o novém televizním formátu. Dále dodává, že je určen všem, kteří si o sobě myslí, že nejsou „in“.

V zábavné relaci se každý čtvrtek večer objevili tři, nebo čtyři hosté, kteří se nějakým způsobem hodili do obsahové stránky vysílání. Celý pořad byl postaven na lidech s malými hendikepy. Mohlo se jednat o výšku, velký nos, netradiční životní styl, zvláštní jméno atd. Halina Pawlowská se snažila tyto věci zlehčovat a nabídnout svým divákům humorný pohled na ne vždy příjemné životní záležitosti. V rámci hudebního předělu doprovázela každý díl živá latinskoamerická hudební skupina Mezcla.⁶⁹

Na oficiálních stránkách *Mamba show* si mohou internetoví uživatelé přečíst rozhovor s moderátorkou Halinou Pawlowskou. Můžeme si všimnout, že název nového formátu byl opět vytvořen za pomoci spisovatelčiny oblíbené knihy. Stejnou situaci už jsme zažili u *Banánových rybiček*. „*Všechny mé televizní pořady měly souvislost s literaturou, kterou mám ráda. Mám v oblibě knihu Tančím tak rychle, jak dokážu, protože ta je o překonávání problémů. Náš pořad je také o překonávání problémů. A já jsem přesvědčena, že ideální je tančit právě v rytmu kubánského tance mambo. Ve studiu mám proto i latinskoamerickou kapelu.*“⁷⁰ Pawlowská svými slovy jen potvrzuje, že literatura hraje v jejích pořadech důležitou úlohu. Pokud se divák o ne příliš běžný název pořadu začne zajímat, může snadno přijít k nové literatuře.

2.2.1 Základní charakteristika

Pořad fungoval pouhé tři měsíce, takže na žádnou větší změnu nedošlo. Natáčení bylo nakonec pozastaveno a veřejnoprávní televize stáhla pořad na neurčito. Počítala však s tím, že se po konkrétních úpravách na ČT vrátí. Jednalo se především o přesnější zacílení relace na ženské publikum. Nic takového se však nakonec nestalo a talk-show se na televizní obrazovku do dnešního dne nevrátila.⁷¹

Na rozdíl od *Banánových rybiček*, *Mamba show* měla díly výrazně delší. Všechny překračovaly hranici čtyřiceti minut. Znělka svým provedením připomíná úvodní sekundy

---

⁶⁹ Česká televize. *O pořadu*. [online]. [cit. 2013-12-30]. URL:

<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267288074-mamba-show/4127-o-poradu/>>.

⁷⁰ NEDVÍDEK, Jiří. *Rozhovor s Halinou Pawlowskou: Nemám tak velké sebevědomí, jak si někteří myslí*. In Česká televize. *Mamba show* [online]. [cit. 2013-12-08]. URL:

<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267288074-mamba-show/4128-rozhovor-s-halinou-pawlowskou/>>.

⁷¹ *Mamba show* Haliny Pawlowské dočasně mizí z obrazovek ČT. In Česká televize: *ČT24* [online]. [cit. 2013-12-08]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/97842-mamba-show-haliny-pawlowske-docasne-mizi-z-obrazovek-ct/>>.

Banánových rybiček. Hlavním výtvarníkem se stal znovu Petr Šťastný. Ve více než třiceti sekundách tentokrát sledujeme kreslenou Pawlowskou, která v prvním záběru sedí v kavárně. Před sebou má kromě kabelky známé značky i papír, na který píše nějaký text. Kamera nás pak zavádí do útrob jejího módního doplňku, kde v latinskoamerickém rytmu tancuje mnoho zvláštních červených postaviček. Když pak zazvoní v kabelce mobil, rozprchnou se a moderátorka zvedá telefon se slovy: „*Haló, tady je Halina*“.

Interiér studia se skládá ze tří barevných položek. Kombinace bílé a černé je tu doplněna o červenou. Na zdech vidíme v těchto třech různě kombinovaných barvách geometrické tvary. Zvolená barevná kombinace je však vzhledem k obsahu programu velice zvláštní a stojí tak za náš komentář. Na jedné straně jsou tu dvě výrazné, někdy až agresivní barvy. Na té druhé zase zůstává čistá a uklidňující bílá. Tato kombinace je tu pravděpodobně kvůli latinskoamerické hudební skupině. Zábavnému formátu by primárně, stejně jako u *Banánových rybiček*, slušelo více barev. Bílá může skoro agresivní dojem zjemňovat. Jak si nastíníme v kapitolách níže, od Haliny Pawlowské nemůžeme čekat nic jiného, než zábavu.

2.2.2 Celková analýza pořadu

Všechny námi zkoumané díly byly natočeny v rozmezí tří měsíců. Vycházíme z archivu *Mamba show* na webu ČT z roku 2010.⁷² Výraznou novinkou je interakce s diváky. V publiku sedí psycholog Jan Ženatý a moderátorka s ním vždy vede několikaminutový rozhovor, jenž se váže k obsahu dílu. Na konci relace se všichni diváci zvedají ze židlí a společně s hosty i moderátorkou tančí na hudbu, kterou hraje latinskoamerická skupina.

Na první pohled je schéma pořadu stejné, jako u *Banánových rybiček*. Vždy jsou pozváni lidé, kteří se do obsahu talk show hodí. Za necelé tři měsíce vysílání se tu vystříдалo více než čtyřicet hostů. A tři z nich můžeme zařadit do kolonky „spisovatel“. Opět se setkáváme pouze s muži, ale ani jeden nemá vydávání knih jako své hlavní zaměstnání. Diváci všechny tři znají spíše z jiného pole působnosti.

2.2.3 Představení hostů

Mamba show se od *Banánových rybiček* v tomto ohledu liší. Pawlowská má více času hovořit s hosty. Představení návštěvníků je podstatně kratší, nebo dokonce kromě jména hosta žádné.

---

⁷² Všechny přepisy rozhovorů jsou pořizovány z videí dostupných ve videoarchivu České televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>.

2.2.4 Zmínky o literatuře

U *Banánových rybiček* jsme byli zvyklí, že Pawlowská měla dost prostoru pro svou vlastní promluvu. Diváky častovala vtipnými historkami, radami i příběhy ze svého vlastního života. V *Mamba show* je ale více hostů. Ač je pořad delší, na všechny výše vyjmenované věci moc času nezbyvá. Proto nejsou zmínky o literatuře časté. Nejvíce jich přichází právě s návštěvou spisovatelů, což si ukážeme v kapitole níže.

2.2.5 Vystoupení spisovatelů

Jako první si rozebereme díl s Ladislavem Vereckým, který se týkal lidské výšky. Moderátorka se Vereckého neptá na nic, co by ho spojovalo s literaturou. Opět sledujeme stejnou tendenci, jako v předchozím pořadu. Host mluví o literatuře sám, když se ho Pawlowská zeptá na následující otázku.

HP: ...*Co si o tom myslíš? Záleží na velikosti?*

LV: *Já jsem zažil takovej krásnej prípad, kde bylo evidentní, že záleží. Protože to byl... učil myslím na žurnalistice, scénárista a spisovatel Vladimír Kalina.*

HP: (skáče do řeči) *Znám, takový vysoký pán.*

LV: ... *Pak byl taky literární vědec, žák profesora Mukařovského, Miloš Pohorský, a ten tou dobou dlouho pracoval v Ústavu pro českou literaturu AV, který tou dobou sídlil ve Strahovském klášteře, takže panu docentu Pohorskému se logicky říkalo malý strahováček.*
(...)

Verecký se jen tak mimochodem zmíní o dvou významných osobnostech z oblasti literární teorie, historie a kritiky. Zvědavý divák se o ně může začít zajímat a proniknout tak do hloubi literatury na odborné úrovni celkem snadno. Už zde je vidět výrazný rozdíl. Oproti *Banánovým rybičkám* padají konkrétní jména.

Po literární stránce je pro nás nejzajímavější díl s Janem Cempírkem, jenž publikoval knihu s názvem *Bílej kůň, žlutej drak*. Nevydal ji však pod svým vlastním jménem, ale půjčil si tvář i jméno od mladé Vietnamky. Publikace pak získala prestižní literární ocenění, i když šlo o mystifikaci a dílo složené z mnoha klišé. Ač Cempírek dostane z celých čtyřiceti minut jen pětiminutový vstup, stihne toho o své knize říct docela dost. Pawlowská si jako spisovatelka opět neodpustí své vlastní poznatky a knihu ohodnotí.

HP: *Já bych chtěla jenom říct, že z mého úhlu pohledu to byla úchvatná literární mystifikace, protože mí známí intelektuálové mně dokonce knihu přinesli, a řekli mi: Podívej se, tohleto napsala ta mladá Vietnamka, a jak to dostalo tu cenu, ona je taková vyzrálá.... Je to dobrý, to si přečti... A mně na tom popudilo to, že já jsem taky autorka, že jo, a mně si tak necení! (...)*

Na oko se spisovatelka rozčiluje, protože ona žádnou literární cenu za více než dvě desítky publikací nikdy nedostala. Rozhovor se ještě stáčí k Borisi Vianovi. Spisovatel totiž vysvětluje, že vydávání se za někoho jiné barvy pleti a národnosti je starý nápad používaný právě francouzským prozaikem. Znovu se mluví o konkrétní literární osobnosti. Zvídavější divák si Borise Viana vyhledá a díky této zmínce se třeba začte do jedné z jeho publikací.

Jako třetí se nám v relaci představil Ivo Šmoldas. Při jeho vystoupení však o literatuře nepadlo ani slovo. Tato skutečnost je třetí nám už známou tendencí z *Banánových rybiček*.

2.2.6 Představované literární žánry

Verecký a Šmoldas rozhodně nepatří mezi naše nejznámější současné spisovatele. Jan Cempírek je ale u české veřejnosti díky svému literárnímu počínu poměrně znám. Ivo Šmoldas je v naší společnosti brán spíše jako překladatel, ale pokud se jedná o jeho vlastní literární činnost, můžeme ho označit za básníka. Podobně je na tom s překládáním Ladislav Verecký.

Tab. 2 Spisovatelé v Mamba show – řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a povídky	Populární literatura	Poezie	Naučná literatura
Jan Cempírek	X	x	x		
Ivo Šmoldas				x	
Ladislav Verecký	X				X

Tvorba všech tří hostů se výrazně liší. Máme tu sice zástupce poezie, ale výraznější literární osobnost chybí. Kromě Cempírka nemáme ukázkou žádné populární literatury. Úplně chybí drama nebo literatura faktu.

2.2.7 Sledovanost

Z dostupných tabulek sledovanosti od června do srpna roku 2010 můžeme usoudit, že talk-show byla poměrně úspěšná. V průměru ji sledovalo 515 tisíc diváků nad patnáct let. Opět vidíme výrazný rozdíl mezi muži a ženami, protože ženy se skoro 340 tisíci divačkami tvoří nadpoloviční většinu. Nejčastěji talk-show vyhledávali diváci ve věkové skupině nad šedesát pět let. Nejméně naopak zaujala nejmladší věkovou skupinu (15-24 let). Z hlediska vzdělání lze říci, že nadprůměrně *Mamba show* sledovali středoškoláci a vysokoškoláci.⁷³ Poměrně velký divácky zájem byl jistě způsoben i tím, že ČT pořad vysílala v hlavním vysílacím čase, tzv. „prime time“.

2.2.8 Soukromý život spisovatelů

Soukromí je v tomto případě probíráno možná trochu více, než tomu bylo v minulém pořadu. Životní hendikepy jsou se soukromím mnohdy spojené. Host si ale znovu může vybrat, o čem konkrétně bude s moderátorkou mluvit.

2.2.9 Shrnutí

Pro větší přehlednost si shrneme dílčí závěry do jednotlivých bodů.

- talk-show za tři měsíce vysílání navštívili **tři spisovatelé, ale žádná spisovatelka**
- **atmosféra je uvolněná**, ač se moderátorka s hosty **baví o ne zrovna příjemných věcech**
- **na soukromí se nevyptává**, vše se snaží zlehčovat a brát s humorem jí vlastním
- Pawlowská **nemá tolik prostoru** pro své vtipné rady jako v předešlé relaci
- v několika dílech se o **literatuře krátce zmiňuje**, na rozdíl od *Banánových rybiček* slyšíme jména konkrétních spisovatelů
- autoři jsou do každého dílu **vybírání pečlivě**, aby korespondovali s daným tématem dílu, proto v první řadě **neprezentují svou tvorbu**
- jelikož se show zúčastnilo tak málo autorů, **nemáme zastoupen ani zlomek české literatury**, natož rozmanité literární žánry
- více než polovina **pozvaných hostů pochází z kulturní oblasti** a relaci **sledují především ženy nad 65 let**

---

⁷³ Veškeré informace k pořadu poskytla formou komunikace přes e-mail Zuzana Bohatová z Diváckého centra České televize. E-mailová korespondence je k dispozici v osobním archivu autorky.

2.3 *Tah dámou*

Skoro třicetiminutový pořad *Tah dámou* začala Česká televize vysílat v lednu roku 2011. Každou sobotu od půl deváté večer ovládly televizní program ženy. Svůj prostor dostávaly více než rok a půl a vyměřena jim byla přesně půlhodina. Po několika měsících byl však pořad posunut a začínal až o půl desáté. Svým žánrem podle oficiálního popisu na internetových stránkách ČT spadá do zpravodajství, a proto byl vysílán na programu ČT24. Hlavní motto, které zní „*Co si ženy doopravdy myslí*“, představuje v prvním díle moderátorka Jolana Voldánová. Na úvod dodává, že každým dílem provede diváky jedna ze tří moderátorek, která k sobě bude mít další dvě spolukomentátorky. Kromě Voldánové se tak na postu hlavní moderátorky střídá Nora Fridrichová a Michala Hergetová. V relaci by měly vystupovat úspěšné a respektované ženy, které mají na dané téma svůj vlastní názor a nebojí se ho prezentovat. Ve studiu ČT se nicméně velmi často setkávají čtyři ženy, ta poslední je speciálním hostem. Pořad společně s bývalým ředitelem zpravodajství Milanem Fridrichem a dramaturgyní Veronikou Linkovou připravila novinářka Jana Ciglerová, která se o projektu vyjádřila následovně: „*Pořad vznikl jako reakce na to, že na české veřejné scéně prakticky nevidíte ženy. Chtěli jsme dát prostor jejich názoru.*“⁷⁴

2.3.1 Základní charakteristika

Studio, ve kterém se pětadvacetiminutový pořad natáčí, je bez diváků. V jeho interiéru převládá černá a červená barva. Obecně známým faktem je, že červená barva dokáže zvyšovat agresivitu a emoce. Studio se nám pak v kombinaci s černou jeví ještě temnější. Host se dost možná díky takovému prostředí nemusí cítit příjemně. Dámy sedí vedle sebe u malého, kulatého, skleněného stolu na vyvýšených barových židlích. Tento stav platí jen ze začátku, protože nábytek je později vyměněn za čtyři červená křesílka a bílý stůl. Atmosféra nikdy není zcela uvolněná. Světlo je ve studiu tlumené, až na prostor stolu, kam naopak svítí intenzivně. Černá barva na nás může působit sofistikovaně a vzhledem k vybraným tématům dost vážně.

Často se stává, že moderátorka skoro nepromluví, protože diskuze se rozvíjí bez jejího přičinění. Svými otázkami návštěvnice směřuje k dalšímu tématu a při horké debatě se je snaží uklidnit. Často vidíme, že si ženy skáčou do řeči a snaží se překřičet. Řeší se genderové

---

⁷⁴ ČT dá prostor názorům žen, *Tah dámou* moderují novinářky i herečky. In *Idnes.cz. Kultura. Televize* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <http://kultura.idnes.cz/ct-da-prostor-nazorum-zen-tah-damou-moderuji-novinarky-i-herecky-phc-/televize.aspx?c=A110105_185104_filmvideo_jaz>.

otázky, ať už se týkají žen v politice, důležitosti muže při výchově dítěte, plastických operací nebo mezinárodního dne žen. Debata se nikdy nenese v úplně odlehčené atmosféře, a to kvůli závažnosti a aktualitě jednotlivých témat.

2.3.2 Celková analýza pořadu

Při celkové analýze vycházíme ze všech dostupných dílů v archivu ČT. To znamená, že se zabýváme časovým obdobím mezi lednem 2011 a zářím 2012.⁷⁵ Mezi spisovateli je stejně jako u *Banánových rybiček* nebo *Mamba show* zastoupeno pouze jedno pohlaví. Diskutuje se o politice, finanční krizi, korupci i stávkách. Ženy ve studiu glosují hlavní téma minulého týdne. S kulturními tématy se tu moc často nesetkáme, i když sem tam sledujeme drobné zmínky týkající se umění nebo literatury.

2.3.3 Představení hostů

Představování hostů není nijak zvlášť zajímavé. Jiřina Šiklová je vítána jako socioložka, Věra Nosková jako spisovatelka. Zajímavá situace nastává u Ireny Obermannové. Moderátorka Jolana Voldánová ji představuje nejdříve jako „*samostatnou matku dvou dcer*“ a až pak v profesi spisovatelky. Svě odůvodnění toto představení však má, protože tématem dílu je výchova dětí. Barbaru Nesvadbovou při její první návštěvě moderátorka uvádí jako šéfredaktorku módního časopisu. Při druhé zase jako spisovatelku „*s razantním pohledem na muže*“.

2.3.4 Vystoupení spisovatele

Zpravodajský formát nemusí vyhovovat každému, protože je vyžadována znalost určeného tématu a osobitý názor na něj. Ne všichni autoři se o témata spojená s politikou zajímají, což může být důvod, proč jich do relace přišlo tak málo. Hned třikrát se pořadu účastnila Jiřina Šiklová, dvakrát Barbara Nesvadbová, dále i Irena Obermannová nebo Martina Formanová. Všechny zmíněné dámy jsou komunikativní, profesně úspěšné a mediálně známé. A proč byly některé z nich pozvány vícekrát? Jiřina Šiklová se dobře vyzná v problematice spojené se sociálními otázkami. Umí se na svět kolem sebe dívat vlastním a mnohdy zábavným pohledem ženy v pokročilém věku. Navíc vše dokáže podat jednoduchou, ale přesto dostatečně zajímavou formou. Díly s Barbarou Nesvadbovou jsou zábavné po všech

---

⁷⁵ Všechny přepisy rozhovorů jsou pořizovány z videí dostupných ve videoarchivu České televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>.

stránkách. Autorka má na vše svůj osobitý názor a navíc skvěle vypadá. Rozhovor se neustále točí kolem partnerských vztahů, o nichž ve svých knihách píše.

Jiřinu Šiklovou považujeme za spisovatelku, protože vydala hned několik knih. Do pořadu byla pozvána třikrát a je vnímána především jako odbornice z oblasti sociologie. Lásky ke knihám je jí však vlastní a proto v díle, kde se řeší zvýšení DPH, zmiňuje právě je.

JŠ: Ale taky si uvědomte, tady třeba teďka běhá po republice petice – Důsledky zvýšení DPH pro knihy. (...) My se tím dostaneme s dvaceti procentním DPH na úroveň Bulharska, Albánie, Ukrajiny a Běloruska, které má 18 procent. To je hrůza, protože ti lidé si neuvědomují, že ten kdo čte knihy, to není jen to, že je má doma, ale to je ten, kdo bývá obvykle vzdělanější. A vzdělanější člověk více vydělává a více tomu státu dává, takže stát by měl mít zájem, aby lidé byli vzděláni.

Debata se díky ní dostává k tématům spojeným s tištěnými médii a zánikem malých nakladatelství. Svým obsahem se tento rozhovor od všech ostatních podstatně liší. Debata se týká problémů s prodejností knih. Knihu bere alespoň na chvíli jako zboží a řeší praktické otázky. Šiklová naznačuje, že čtení knih není jen zábava, ale že nás tato činnost svým způsobem vzdělává. Na tento fakt se podle ní často zapomíná.

Barbara Nesvadbová byla pozvána do dílu, kde se řeší problémy s plastickými operacemi. Už na první pohled můžeme říci, že atmosféra je mnohem uvolněnější, než v předchozích epizodách. Tento stav pozorujeme z důvodu ne tak závažného tématu, ale hlavně kvůli osobě Barbary Nesvadbové. I když se nad otázkou vždy pečlivě zamyslí, ihned přechází do vtipné odpovědi. Ze svých komplexů si dokáže udělat legraci a vše bere s nadhledem. Svým bezprostředním vystupováním vždy rozesměje všechny kolem sebe. Moderátorka Michala Hergetová v průběhu relace několikrát zdůrazní, že je Nesvadbová šéfredaktorkou časopisu, který podsouvá ženám určitý ideál krásy. Nesvadbová se ale začíná bránit a upozorňuje na svou profesi spisovatelky.

BN: Já bych k tomu ráda alespoň řekla své. Já primárně píšu knížky a sekundárně dělám časopis, který dělám s velkou láskou...ale máme v tom časopise nastavená nějaká pravidla. Kupříkladu naše sesterská edice má teď přenáděrnou Umu Thurman, ale skutečně v těch čtyřiceti letech je udělaná tak, aby vypadala na dvacet. (...)

Nesvadbová se objevila ještě v jednom díle, kde se diskutovalo o rodinných vztazích. Jak jsme zmínili výše, v pořadu je představena jako žena s osobitým náhledem na muže.

Právě v tomto díle zmiňuje moderátorka Nora Fridrichová knihu Michala Viewegha s názvem *Biomanzelka*. Ve studiu mluví s dalšími ženami o pocitu méněcennosti, který může mít muž po porodu dítěte. Viewegh tento pocit ve své knize zmiňuje. Moderátorka se o této poměrně kontroverzní publikaci sice zmíní a dále se už o jejím obsahu nebaví.

2.3.5 Představované literární žánry

V případě Jiřiny Šiklové se bavíme o naučné literatuře. Jde o publikace spojené se sociálními otázkami. Proud populární literatury zastupují Irena Obermannová s Barbarou Nesvadbovou a Martinou Formanovou. V duchu populární literatury píše ještě Věra Nosková. Mezilidské vztahy jsou hlavním tématem práce všech těchto autorek. Nejčastěji je v nich hlavní hrdinkou žena, a tak se s jejich tvorbou ztotožní především tato část obyvatelstva. Sledujeme zde jednu z frekventovaných tendencí populární literatury. Stejná hlavní hrdinka provází hned několika knihami. Práci Lenky Procházkové řadíme mezi literaturu faktu, ale rovněž napsala několik dětských knih. Pokud by si divák opravdu detailně prohlédl tvorbu Procházkové, našel by jednu divadelní hru. Básnický počín v pořadu úplně chybí.

Tab. 3 Spisovatelky v pořadu Tah dámou – řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a povídky	Populární literatura	Poezie	Drama	Naučná literatura	Literatura faktu
Martina Formanová	X	x					
Barbara Nesvadbová	X	x	x			X	
Věra Nosková	X	x	x	x		X	
Irena Obermannová	X	x	x				
Lenka Procházková	X		x		x		X
Jiřina Šiklová	X					X	

2.3.6 Sledovanost

Každý díl relace v roce 2011 sledovalo v průměru asi 89 tisíc diváků starších patnácti let. Soustředíme-li se na poměr mužů a žen, výsledky nás mohou přinejmenším překvapit. Vždy pořad sleduje více femininní skupina obyvatelstva, ale rozdíl mezi oběma pohlavími není markantní. V průměru relaci sledovalo 48 tisíc žen a 40 tisíc mužů. Dalším zajímavým

údajem je věk sledujících. Nejčastěji pořad vyhledávají diváci starší šedesáti pěti let. Nejméně se opět dívá skupina mezi 15-24 lety. Zájem o pořad vzrůstá s dosaženým vzděláním. Další rok se sledovanost zvedá a v průměru napočítáme 114 tisíc dospělých diváků. Nelze říct, co k větší divácké sledovanosti pořadu pomohlo. Možná po roce vysílání pevně zakotvil v televizním programu nebo ČT nabídla atraktivnější hosty.⁷⁶

Oproti jiným relacím není sledovanost nijak vysoká. Pořad byl do televizního programu zařazen na zpravodajskou ČT24 a navíc v sobotu večer. Nezájem mladých diváků může být způsoben tím, že právě v tuto dobu vyráží za jinou zábavou. Ani zpravodajský formát nemusí být atraktivní, diváci se o víkendů chtějí spíše odreagovat.

2.3.7 Soukromý život spisovatele

Soukromý život by měl být v takovém typu pořadu odsunut na druhou kolej. Na soukromí a vztahy v rodině přijde řeč jako první, pokud se řeší problémy spojené s rodinnou péčí. Moderátorka neopomene zmínit, kolik má dotyčná žena dětí a jestli je vychovává s manželem, nebo bez něj. Irena Obermannová mluví o výchově svých dvou dcer uvolněně, dokonce přiznává, že jim dodnes chybí mužský vzor. O Barbaře Nesvadbové se díky jejím knihám ví, že je svobodnou matkou. Když ale moderátorka poněkolkráté diváky upozorní, že vychovává svou dceru sama, vtip jde stranou. Nesvadbová začíná mluvit o tom, že jsou jí stále se opakující otázky na soukromí nepříjemné.

2.3.8 Shrnutí

Pro větší přehlednost si shrneme dílčí závěry do jednotlivých bodů.

- z hostů dostávají **největší prostor** manažerky, političky, herečky a sportovkyně
- diskutuje se o **aktuálních tématech** spojených s politikou, kultura není v diskuzi zastoupena skoro vůbec
- spisovatelky zde **nemluví o svých publikacích**, ale vyjadřují se k danému tématu
- celý pořad je protkán **genderovými otázkami**, které tvoří **ústřední téma** všech hovorů
- z literárních žánrů zde jednoznačně **vede próza** a v ní **populární literatura**
- **sledovanost** je oproti jiným pořadům pro ženy **nízká**

---

⁷⁶ Veškeré informace k pořadu poskytla formou komunikace přes e-mail Zuzana Bohatová z Diváckého centra České televize. E-mailová korespondence je k dispozici v osobním archivu autorky.

2.4 *Sama doma*

Sama doma se od ostatních zkoumaných pořadů na České televizi liší tím, že se stále natáčí nové díly. Součástí jsou kromě rozhovorů i reportáže a různá vystoupení. Relaci můžeme sledovat každý všední den půl hodiny po poledni, a to na prvním programu. Jak vydedukujeme už ze samotného názvu, jde o pořad pro ženy. Na oficiálních stránkách ČT se ale dočteme, že je určen pro celou rodinu. Relace má na české poměry jedinečný formát, protože je každý den vysílána živě. Divákům a internetovým uživatelům je velice snadno přístupná, a to díky své interaktivitě. To znamená, že se v průběhu jednotlivých dílů může kdokoliv přihlásit do různých soutěží nebo proměn souvisejících s kosmetikou, módou nebo hubnutím. V průběhu i po skončení relace mohou diváci posílat dopisy, emaily, odpovídat na pravidelné ankety nebo chatovat s odborníkem. Ač nejsou diváci ve studiu, právě díky interakci mohou mít pocit, že se na chodu pořadu podílejí. Navíc jako jeden z mála pořadů na prvním programu ČT má tlumočnicka do znakového jazyka. Považujeme ho tak za volně dostupný pro diváky, kteří se jinak na podobné televizní programy dívat nemohou. V roce 2013 oslavil patnáct let vysílání, za kterých prošel nejednou změnou.

Od roku 2007 je každé páteční vydání vysíláno z Ostravy nebo Brna. Ostatní všední dny se natáčí v Praze.⁷⁷ Oproti dříve zkoumaným pořadům mohou rozhovor dělat rovnou dvě moderátorky. Hostů může být současně hned několik. Každý týden má všech pět dílů stejné hlavní téma a to se velmi často týká problémů spojených se zdravím. Konkrétně se zdravím dětí nebo žen těhotných a kojících. Některé díly se věnují obezitě, dalším cévám, sliznicím, hormonální nerovnováze, kvalitě potravin, ekologii nebo mezilidským vztahům. Obsah pořadu je však ještě širší, protože narazíme na právní a finanční poradnu, informace o sportu, kultuře nebo kosmetické a módní rady. Není žádným překvapením, že častými návštěvníky pořadu jsou herci, zpěváci či tvůrci filmů a seriálů, které se na naší jediné veřejnoprávní stanici vysílají. Součástí programu je téměř vždy vaření nebo pečení, rozhovor se známou a zajímavou osobností, rady kam vyrazit o víkendu nebo zajímavá reportáž.

2.4.1 **Základní charakteristika**

V průběhu pěti námi zkoumaných let se výrazně změnilo vysílací studio a proměnou prošla hudební složka i seskupení moderátorek. Hudební znělka je natolik výrazná, že ji zná mnoho lidí, a tím myslíme i ty, kteří relaci viděli jen jednou v životě. Hudební motiv je

---

⁷⁷ Česká televize. *O pořadu*. [online]. [cit. 2013-10-19]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1148499747-sama-doma/5605-o-poradu/>>.

zapamatovatelný, takže k jeho pozdějšímu rozpoznání stačí opravdu jeden poslech. Postupem času se hudba o něco zrychlila a zvuk má modernější nádech. Stále v něm však slyšíme ženu broukající si melodii.

Úvodní obraz si též prošel svým vývojem. V roce 2009 pozorujeme bílé pozadí, na němž probíhají modrá a žlutá písmena, která skládají nápis *Sama doma*. Mezi nimi vidíme krátká, ale pohyblivá videa. Nejdříve všechny moderátorky, pak hrající si děti, dva usměvavé lékaře, ženy pečící cukroví nebo třígenerační rodinu se psem. Všechny tyto obrázky ve své podstatě pořad vystihují a dodávají mu patřičnou domácí atmosféru. Světle oranžové pozadí nás vítá o rok později. Nesledujeme už žádná videa. Před naším zrakem kmitají pouze geometrické obrazce. Ještě v roce 2009 měl pořad padesáti pěti minutovou délku. O pět let později už je o sedmnáct minut delší, má skoro 72 minut.

Vrátíme-li se do roku 2009, interiér přesně odpovídá složení barev z úvodní znělky. Dominuje modrá se žlutou, které jsou doplněny bílou. Studio tak působí příjemně, čistě a útulně. Je rozděleno hned do několika zón. V jednom z rohů se na modrém gauči odehrávají rozhovory, u dalšího stolu sedí odborník a chatuje. Někde se vaří, jinde si zase hrají děti. Všimneme si bílých květin a skleněných dekorací, jež prostor dotvářejí. V roce 2010 přichází s jinou znělkou kompletní změna studia. Barevné prostředí se mění a nás vítá studio ve žluté a oranžové barvě. Znovu působí velice útulně a pozitivně. Na stěnách pozorujeme stejné geometrické obrazce, jako v úvodu relace a znovu nechybí květiny a pomyslné rozdělení studia do několika odlišných prostorů. Zatím poslední změna se udála po letních prázdninách roku 2012. Interiér je velice světlý, bílou barvu narušuje pouze světle růžová a oranžová. Na stěnách nechybí geometrické obrazce, nepoutají však k sobě tolik pozornosti jako dříve. Dekorace v podobě květin a svíček jsou v interiéru stálicemi. Tvůrci se poslední změnou snažili o velice minimalistický design, v jemných, vzdušných a čistých barvách. Interiér studia prakticky odráží filosofii pořadu. Nenajdeme tu žádné rušivé elementy. Ač se často probírají závažná témata, moderátorky se snaží rozhovor zakončit v pohodové atmosféře a své divačky povzbudit. Tvůrci sem nezvou osobnosti, s nimiž by mohla být při rozhovoru nějaká potíž. To samé platí pro výběr literárních témat, potažmo knih.

2.4.2 Celková analýza pořadu

Při celkové analýze vycházíme z posledních pěti let vysílání. Naší pomyslnou startovní čarou se stal rok 2009. Budeme brát v potaz všechny díly až do konce roku 2013. Za jediný rok se stihne natočit více než dvě stě dílů.⁷⁸

Všechny moderátorky jsou ženského pohlaví. Pokud se navíc soustředíme na závěrečné titulky, zjišťujeme, že to samé platí pro dramaturgyně, producentky, scénáristky nebo asistentku režie. Opačného pohlaví jsou hlavně kameramani a další profese spojené s technickým zázemím studia. Popsaná situace není v rámci českých televizí ničím novým nebo neobvyklým. Muži totiž častěji stojí za kamerou, a kontrolují, aby vše fungovalo tak, jak má.

2.4.3 Sledovanost

Stručně se zmíníme o divácké sledovanosti. Shrňeme-li všech pět zkoumaných let, uvidíme, že se průměrná sledovanost každý rok snižuje. Věkově se zabýváme diváky nad patnáct let. V roce 2009 sledovalo pořad *Sama doma* v průměru 151 tisíc diváků, o pět let později už jen 114 tisíc. Vždy platí, že se dívá více žen. Muži nejčastěji tvoří jednu čtvrtinu. To není úplně zanedbatelné množství. Jestliže se zajímáme o sledovanost z pohledu věku, může nás překvapit, že zdaleka nejvíce pořad sledují lidé nad šedesát pět let. Z hlediska podílu na publiku jsou na druhém místě diváci ve věkové skupině 25-34 let. Co se týče vzdělání, zájem opět vzrůstá s věkem a lze říci, že každý pátý vysokoškolák v danou dobu u televize sleduje *Sama doma*.⁷⁹

2.4.4 Literatura určená dětem

Primárně se jedná o pořad určený ženám, které ve všední den kolem oběda sledují televizi. Z toho můžeme sami dedukovat, že se bude ve velké míře jednat o ženy na mateřské dovolené. Proto se literatuře určené dětem věnuje nejvíce pozornosti. Tento fakt můžeme vidět i v ostatních, úplně odlišných pasážích pořadu. Vše se zkrátka točí kolem mateřství. Pořad je díky internetovému vysílání ČT dostupný i pro ty, kteří jinak nemohou tuto denní hodinu trávit u televizní obrazovky. Jeho dostupnost se tak v posledních letech díky

---

⁷⁸ Všechny přepisy rozhovorů jsou pořizovány z videí dostupných ve videoarchivu České televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>.

⁷⁹ Veškeré informace k pořadu poskytla formou komunikace přes e-mail Zuzana Bohatová z Diváckého centra České televize. E-mailová korespondence je k dispozici v osobním archivu autorky.

televiznímu archivu zvýšila. Navíc mohou pořad sledovat diváci, kteří nemají doma televizi, ale pouze přístup k internetu.

V průběhu pěti let nám jsou představována různá nakladatelství pro děti, mezi nimiž vyčnívají Baobab a Albatros. Prostor se rovněž dostává dětským časopisům. Sledujeme rozhovor se šéfredaktorkou Sluníčka nebo Mateřídoušky. Nejen, že tvůrci prezentují literaturu ženám a dětem u televize, ale dělají to často prostřednictvím dětí a maminek ve studiu. Zaměříme-li se na literární akce, vidíme v pořadu různé ankety, pozvánky nebo drobné workshopy. V relaci se například setkáme s charitativním projektem *Čtení pomáhá* nebo čtenářským systémem *První kroky ke čtení*. Je nám také představen projekt *Moje veličenstvo kniha*.

Jedním z nejvýznamnějších projektů je bezesporu *Celé Česko čte dětem*. V relaci moderátorky velmi často nabádají, aby rodiče svým dětem četli. Nejinak je tomu při rozhovoru s jeho hlavními tvůrci. Vede ho moderátorka Soňa Šuláková.

SŠ: Bylo nebylo, za devatero horami, za devatero řekami... Tak takhle nějak by měl vypadat váš každovečerní program s vašimi dětmi. Prostě byste měli dětem číst a právě o tomto tématu si dnes budeme povídat (...)

Projekt *Celé Česko čte dětem* je v magazínu prezentován poměrně často. Jedná se o rozhovor s tvůrci nebo známými osobnostmi, které jsou jeho hlavními tvářemi. Další díl vysílaný z Ostravy uvádí moderátorka Linda Bendová a opět na všechny rodiče apeluje. Mluví se o tom, co všechno dítě společným čtením s rodičem získává a jak moc se rozvíjí jeho osobnost.

LB: Čtete svým dětem dvacet minut každý den. Posílíte jejich osobnost a zároveň vaše vzájemné pouto. Tak to říká projekt Celé Česko čte dětem (...)

Vystoupení dětského psychologa je vždy spojeno s menší přednáškou. Nejčastěji se mluví o důležitosti čtení na správný vývoj dítěte. Další dětské odborníci zase představují důležité principy se čtením spojené. Jedním z těch nejdůležitějších je podle nich doporučení knihy od spolužáka nebo kamaráda. V roce 2010 dokonce najdeme v archivu ČT devět dílů věnovaných čtenářským kompetencím dětí. Tyto epizody byly vysílány v průběhu celého roku. Jednotlivými díly provázeli Ondřej Hausenblas a Hana Košťálová. Oba mluvili o čtenářství ze své perspektivy, ale společně apelovali na rodiče a informovali o vhodných knihách pro děti. Mimo jiné o současné čtenářské situaci, dětských preferencích, důležitosti

vlivu školy na čtení nebo jak dětem tuto aktivitu neznechutit. Své názory představují také moderátorky, které mají děti a sdílí tak své názory na četbu těch nejmenších. V díle s Hanou Košťálovou je připojuje například Ester Janečková a odbornice na čtenářskou gramotnost jí oplácí stejnou mincí.

EJ: *To večerní čtení... já jsem zmínila ten předškolní věk. To je asi chyba, protože já si myslím, že je dobré číst dětem, dokud vydrží, takže třeba opravdu až do puberty. Nebo že je hezký, když si pak čte celá rodina dohromady už skoro dospělá.*

HK: (přikyvuje) *Ano, to je rozhodně, rozhodně dobré. Spousta rodičů si myslí, že když se dítě naučilo číst, že z nich vlastně sňalo to břímě nějakého času, který musí věnovat společné četbě. Ale já třeba osobně jako matka jsem litovala, když už moje děti nestály o to, abych si s nimi četla. (...)*

Velkou část literatury pro děti přicházejí představit autoři dětských knih. Už na první pohled můžeme říci, že největší procento návštěvníků tvoří ti, kteří sami děti mají. Nevidíme moc dětských autorů žijících se touto profesí, ale spíše „maminky od dětí“, které si na mateřské „odskočily“ napsat knížku. Při delším sledování pozorujeme jednu z tendencí, kterou se budeme snažit více rozvést v další kapitole. Nejen u spisovatelů píšících pro děti vždy přijde řeč na jejich vlastní rodinu.

V díle se spisovatelkou a výtvarnicí Lucií Seifertovou se mluví o jejích knihách pro děti, jejichž obsahem je hlavně historie. Při rozhovoru je ve studiu ještě její manžel, který má s sebou několikaměsíčního syna. Seifertová navštívila pořad *Sama doma* dokonce dvakrát, a to poměrně rychle za sebou. Ústředním tématem druhé návštěvy je její nedávný porod a starost o dvě děti. Knihy obsahující historii se v literatuře pro děti objevují jen zřídka. Jejich autoři, v čele se Seifertovou, se snaží dětem vyložit dávné dějiny, a to všechno zábavnou, ale přesto vzdělávací formou. Samozřejmostí jsou tak celostránkové ilustrace.

Jak už jsme zmínili výše, přijde-li do studia autorka knih pro děti, na rodinu se stočí řeč téměř vždy. Nejinak je tomu v díle s Evou Tvrdou, kterou zpovídá Linda Bendová. Spisovatelka v rozhovoru sdílí své zkušenosti s dětmi. Matky dívající se na televizi, se tak s ní mohou v leccěms ztotožnit.

LB: *Máte dvě děti, jedno mladší, jedno starší. Jsou vaše děti vašimi prvními čtenáři?*
(...)

ET: *... ten starší má dvacet tři let a právě pro něj vznikla ta knížka Pohádka o červené*

kostce, protože on velmi špatně jedl a maminky ví, jaké to je, když ty děti špatně jedí. Takže já jsem vymýšlela a vymýšlela, protože dokud jsem povídala, tak on jedl. (...)

Svou promluvou může vnuknout mnohým matkám nápad, který přímo souvisí s literaturou. Pokud jejich děti špatně jedí, mohou si vzít k ruce knihu a zkusit jim předčítat.

Výraznou většinu autorů dětských knih tvoří ženy. Velkou výjimkou je ale Zdeněk Svěrák. Ani on neujde otázkám směřujícím k jeho dětem, na něž se ptá moderátorka Ester Janečková. Ty však přímo souvisí s knihou.

EJ: ...*Ta knížka je rozdělena na tři povídky, a pokud vím, tak ty první dvě vznikaly už v době dávné, kdy vaše děti byly malé. Je to tak?*

ZS: *Ano. Když Honza Svěrák, to mu bylo asi čtyři a Hance asi osm...tak jsem pro ně psal ty dvě kapitoly, ty dva příběhy. A pak mi nedávno v nakladatelství Albatros řekli, že kdybych napsal ještě třetí a byl by delší, tak by z toho mohla být knížka. (...)*

Magazín *Sama doma* často navštěvovaly známé české osobnosti, které vyprávěly o tom, co svým dětem čtou. Dávaly tak příklad všem ostatním rodičům. Názor oblíbené celebrity mnohdy na naše preference opravdu funguje.

Tab. 4 Autorky píšící pouze literaturu pro děti a mládež - v pořadu Sama doma

	Umělecká literatura	Literatura pro děti a mládež
Michaela Fišarová	X	x
Šárka Kadlečíková	X	x
Lucie Kaletová	X	x
Lucie Seifertová	X	x

V říjnu roku 2013 představují moderátorky novou rubriku týkající se knižních novinek. Knihkupec Antonín Blažek v prvním díle představuje svůj názor na současnou podobu literatury pro děti. Mluví o naprosté záplavě dětských knih a nutnosti pečlivého výběru. V nové rubrice najdeme vše od naprostých klasiků, přes komiksy, básničky až po současnou beletrii pro starší děti. Z komiksů Blažek ukazuje sérii časopisů *Simpsonovi* nebo populární historický komiks *Opráski české histroje*. Klasická dětská literatura je zastoupena knihou *Broučci* od Jana Karafiáta s obrázky Ondřeje Sekory, *Všichni sloni v orchestru* spisovatele Miloše Macourka a ilustrátora Adolfa Borna nebo *V sedmém nebi* od ilustrátora

Vladimíra Fuky a básníka Jiřího Koláře. Blažek prezentuje současnou dětskou literaturu pomocí knihy Kateřiny Sechovcové *Kouzelný polštář*, publikace *Prdlé pohádky* od 10 různých českých autorů, knihy Jiřího Kahouna *Pískací kornoutek* nebo *Když se pse směje* od Juraje Šebesty. Poezii pro nejmenší představuje dílo Miloše Kratochvíla s názvem *Pes nám spadla*. Zastoupen je také český detektivní žánr v podobě knihy *Obluda* od Daniely Krolupperové. Knihkupec ze světové literatury pro větší děti vybírá S. D. Paynea a jeho knihu *Brenda veliká* nebo Jo Nesba a jeho publikace *Doktor Proktor a velká loupež zlata*. V jednom z posledních dílů roku 2013 najdeme knihu s názvem *Pufík z pohádkové lhoty* Igora Mandíka a Alice Sinkner, která spolupracuje s mobilní aplikací.

Už z tohoto výčtu je nám jasné, že knihkupec nevynechává žádný z literárních druhů ani žánrů. Jeho doporučení jsou kvalitní po všech stranách. Navíc v rozhovoru s moderátorkami mluví o tom, že všechny představované knihy sám četl. Antonín Blažek přesně ví, o čem mluví a co doporučit. Nebýt však této nové rubriky, možná by se kvalita představované literatury pro děti snížila. Klade se zde důraz na živý rozhovor se spisovatelem, tudíž jsou zváni autoři doposud žijící.

2.4.5 Vystoupení spisovatelů

V pořadu se objevují prozaici v přibližně podobné míře, jako prozaičky. Při sledování jejich vystoupení si všimneme jedné z tendencí, kterou už jsme naznačili výše. Můžeme ji představit na rozhovoru se spisovatelem Tomášem Klvaňou. Ke konci povídání moderátorka Ester Janečková nevynechá otázku související s jeho rodinou.

EJ: Na závěr možná ještě bychom měli říct, že Tomáš má dvě dcery, deset a třináct let. Už četli tu knížku, nebo je doopravdy až pro dospělé?

Podobná situace se opakuje u Patrika Hartla. Na tomto rozhovoru můžeme demonstrovat hned několik výrazných znaků, které prostupují všemi literárními vystoupeními. Moderátorky se zajímají o Hartlovu rodinu, počet dětí i jejich pohlaví. Navíc se celý rozhovor nese ve velmi uvolněném duchu. Autor svým povídáním rozesmává moderátorky i další hosty sedící okolo. Ani ony nezůstávají ve své moderátorské pozici, protože se na literaturu snaží sdílet svůj názor. V tomto případě mluví moderátorka Stáňa Lekešová o finančních těžkostech spojených s vydáním knihy.

SL: *Ale já jsem mluvila nedávno s jednou autorkou detektivních románů, a ta mi právě říkala, že ji to vůbec neuživí. Že přestože knížky vycházejí, tak ji to neuživí. A vy máte rodinu, máte dítě, tak tady přeci jen určité kompromisy budou muset být brány v úvahu.*

Hartl dodává, že aby mohla jeho prvotina vyjít, musel si peníze naopak půjčit. Tento fakt by se dal považovat za obecný rys současné české literární praxe. Autor se ve většině případů svým literárním počinem uživit nedokáže. Především v našem českém prostoru jsou takové případy opravdu výjimkou. S jistotou můžeme mluvit snad jen o Michalu Vieweghovi.

Dalším autorem byl Josef Formánek, na něhož jsme narazili v pořadu *Banánové rybičky*. Do magazínu *Sama doma* však přišel za naprosto jiným účelem. Zde už opravdu propagoval svou novou knihu. Nešlo o čistou zábavu jako v talk-show Haliny Pawlowské. Moderátorka Soňa Šuláková neopomene zmínit, že je dvojnásobným otcem. Formánek se nevyhne ani otázce, která směřuje na výchovu dětí. Moderátorka se ptá, jak to chodí na ostrově Siberut v Indonésii, o němž kniha je, v porovnání s naší domovinou.

Z *Banánových rybiček* známe Tomáše Baránka. Spisovatel byl do pořadu pozván kvůli seriálu o zajímavých otcích, kterým bezesporu je. Od tohoto faktu se pak odvíjí celý rozhovor. V přesně vymezeném čase však stihne moderátorka ukázat jeho nový vydavatelský počín, jenž má za úkol pomoci novopečeným tatínkům a má být podle slov autora napsán v „chlapském stylu“.

Zajímavá situace přichází s vystoupením Michala Horáčka. Moderátorky vyzvaly své divačky, aby napsaly čtyřverší, které pak dají zhodnotit právě Horáčkovi. Na několik málo minut se tak básník rozhovoří o rýmování. Udílí divákům své rady a oceňuje češtinu, jakožto jazyk, který se dá nádherně rýmovat. V první řadě však přišel představit svůj básnický debut. Řeč se musí zákonitě stočit na jeho dceru a otcovství ve „zralém věku“. Horáček je v tomto programu ojedinělým případem mezi muži básníky. Jedná se už o třetího hosta, který navštívil *Banánové rybičky*. Toto překrývání je velice zajímavé a my se můžeme domnívat, že ho způsobuje hned několik faktorů. Všichni tři autoři jsou u české veřejnosti považováni za poměrně známé osobnosti. Účinkování v talk-show nebo ryze ženském pořadu se nebrání. Jelikož se oba programy natáčejí pro stejnou televizi, tvůrci s nimi pravděpodobně mají pozitivní zkušenosti.

Dalším známým autorem je Petr Ludwig, jehož kniha *Konec prokrastinace* se stala pár týdnů po vydání bestsellerem. Ludwig ve své knize radí, jak zatočit s chorobným odkládáním

věcí, a kolem tohoto tématu se točí celý rozhovor. Tento literární počín lze zařadit do naučné literatury. Lze říci, že se tvůrci pořadu do značné míry řídí prodejností a popularitou knih.

Dvakrát za pět let se produkci ČT podařilo pozvat Michala Viewegha. Nás však bude zajímat jen jedno z jeho vystoupení. Viewegh už od první chvíle vtipkuje, v nějaké souvislosti narazí hned na několik svých knih. Moderátorkám vypráví, jakým způsobem jeho dílo vzniká. Ony se ho naopak nezapomenou zeptat na rodinu a na výchovu tří dcer. Spisovatel vypráví o vlastnostech, které po něm podědily a na něž je pyšný. Mezi ně řadí výrazný zájem o knihy a ne o televizi. Nakonec představuje projekt *Celé Česko čte dětem*, který podporuje.

Bavíme-li se o historických publikacích, jejich prezentace je opravdu ojedinělá. V jednom z posledních prosincových dílů roku 2013 vidíme Vlastimila Vondrušku. Představuje čtvrtý díl *Přemyslovské epeje* a mluví o důležitosti tohoto rodu pro náš dnešní svět. Rozhovor je spíše monologem odbornějšího rázu. Vondruška historická fakta podává lehce, srozumitelně a současně zábavně. Rozprava proto jistě bude zajímavá pro všechny diváky. Nejen pro milovníky historie nebo literatury.

Tab. 5 Spisovatelé v pořadu Sama doma - řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a novely	Populární literatura	Poezie	Drama	Naučná literatura	Literatura faktu
Tomáš Baránek	X			x	x	X	X
Josef Formánek	X	x					X
Patrik Hartl	X	x					
Michal Horáček	X	x		x		X	
Tomáš Klvaňa	X		x				
Petr Ludwig	X					X	
Ivan Pilný	X					X	X
Petr Sís	X		x (dětská literatura)			X	
Zdeněk Svěrák	X	x	x (dětská literatura)	x	x		
Andrew Alois Urbíš	X					X	
Michal Viewegh	X	x	x				
Vlastimil Vondruška	X	x	x			X	

2.4.6 Návštěva zahraničních spisovatelů

Nyní se stručně zaměříme na světové autory. Za posledních pět let vysílání se v pořadu *Sama doma* vystřídal minimálně tři velice významní. V rámci jejich vystoupení uvidíme přístup českého média ke světově známým autorům.

Začneme se Simonem Mawerem. Známý spisovatel v relaci propagoval svou knihu s názvem *Dívka, která spadla z nebe*. Zvláště on mohl být pro diváka velmi zajímavým zpestřením, protože jeho knihy jsou dost často spojeny s historií České republiky. Inspiroval se například příběhem původních majitelů brněnské Vily Tugendhat. V rozhovoru stručně nastíní obsah nové knihy. Už z představení autora je znát, že moderátorky chtějí diváky upozornit, o jak významnou osobnost se jedná. Samozřejmostí je otázka na jeho novou životní roli. V nedávné době se stal dědečkem.

Dalším významnou zahraniční osobností je Stephen Clarke se svou pátou knihou *Faktor Merde*. Osobu významného spisovatele moderátorky nijak nezveličují, neupozorňují na jeho světový formát a nezeptají se ani na rodinu. Vše mimo jiné záleží na moderátorkách. Spisovatel o svém soukromí mluvit nezačne, pokud otázku na rodinu nepoloží.

Posledním známým autorem je Robert Fulghum. Moderátorky tolik neprobírají jeho tvorbu, protože s ním spíše mluví o literární akci *Celé Česko čte dětem*. Vždy je ve studiu kromě moderátorek a spisovatele ještě překladatel. Všechny tyto rozhovory netrvají déle než deset minut, ale jsou výrazně zkráceny díky nezbytnému překládání každé otázky i odpovědi. Zahraniční osobnost je v pořadu výrazným nadstandardem. Moderátorky více než u jakéhokoliv jiného hosta neskrývají nadšení z jeho návštěvy. Kladou důraz na to, jestli je spisovatelova kniha bestsellerem a jaké literární ocenění obdržel.

Tab. 6 Zahraniční spisovatelé v pořadu Sama doma - řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a novely	Populární literatura	Naučná literatura
Stephen Clarke	X		x	
Robert Fulghum	X	x	x	
Tom Hodgkinson	X		x	X
Simon Mawer	X	x		

2.4.7 Vystoupení spisovatele

Nyní se zaměříme na vystoupení prozaiček pišících literaturu převážně pro dospělé. Opět sledujeme několik výrazných tendencí. Veskrze přátelský rozhovor je téměř vždy veden ve velmi zábavné a oddechové formě. Pokud je téma knihy přeci jen „těžšího“ rázu, dříve rozesmáté moderátorky mlčí a souhlasně přikyvuují. V tomto případě se ke konci rozhovoru znovu snaží atmosféru odlehčit. Tato situace sice nastává málokdy, ale ukážeme si ji hned na prvním příkladě.

Kateřina Tučková vydala v roce 2013 úspěšnou knihu *Žitkovské bohyně*. Při své první návštěvě ze sebe stihne vychrlit prakticky vše důležité. Nastíní vznik knihy, její obsah a vysvětlí „bohování“. Řeč se rovněž stočí na její předchozí literární počín *Vyhnání Gerthy Schnirch*. Nakonec se nám představí v roli kurátorky a stihne pozvat „*všechny divačky*“ na výstavu. Atmosféra není nijak přehnaně přátelská a usměvavá, ale ke konci rozhovoru se společně s moderátorkami autorka přeci jen zasměje. Poslední otázka míří na to, jestli je, po napsání knihy *Žitkovské bohyně*, pověřivá. Na rodinu se Tučkové moderátorky neptají. Možná z toho důvodu, že je bezdětná. Spisovatelka se v magazínu objeví ještě o pár měsíců později, díky spolupráci s tvůrci projektu *Femina film*. Tam se dostane na další otázky s literaturou spojené. Moderátorky se zajímají, proč píše jen o ženských hrdinkách a kdo vlastně čte její knihy více. Tučková říká, že příběhy, které si vybrala, měly shodně ženskou hlavní postavu. Navíc dodává, že se nebrání ani hlavním mužským hrdinům, když bude příběh dostatečně zajímavý.

Pokud pořad navštíví spisovatelka se zajímavým životem, může jít řeč o knihách ihned stranou. Moderátorky se zajímají jen o autorčino soukromí. Tento trend pozorujeme u Martiny Formanové. Rozhovor se známou osobností trvá nejčastěji kolem sedmi minut. Nové autobiografické knize byla věnována méně než polovina. Zbytek se točil kolem dětí, manžela Miloše Formana a života na americké samotě. Se spisovatelkou mluví moderátorky Stáňa Lekešová a Iva Kubelková.

SL: *Vašim dvojčatům je čtrnáct ... ste říkala... tak teď co v takovém tom nebezpečném věku nebo komplikovaném věku ...*

IK: (skáče jí do řeči) *Pro vás nebezpečném!* (všechny tři se zasmějí)

SL: *Tak jak to u vás probíhá všechno? Žijete na samotě, ale samozřejmě oni jezdí do školy a za kamarády...takže společenský život určitě mají.*

MF: (souhlasně přikyvuje) ... *je to zajímavější věk, samozřejmě. Člověk si to uvědomuje, že už se tak jako votočili z toho, jak byli nastavený do té rodiny... tak teď už jsou jako nastavený ven. Ale musím říct, že zatím jsou to takový okamžiky všelijakých drobných jejich... že se snaží vzbouřit proti tomu režimu, kterej doma panuje... ale spíš bych řekla, že ještě zatím jako dobrý. Ještě jsou to takový rytíři pořad.*

Stejnou tendenci sledujeme u Ivy Pekárkové. V tomto rozhovoru se mluví o cestování nebo exotickém manželovi z Nigérie. Moderátorka Ester Janečková nevynechá otázku na tradičně pojatou roli ženy v domácnosti. Na ni spisovatelka s malou bází v očích odpoví záporně a moderátorku tak rozesměje.

EJ: *Ivo vy jste hodně cestovala, evidentně vás to velmi baví, nikdy jste neměla takovou tu ženskou touhu někde zakořenit, zakotvit, mít ten svůj domov, rodinku, vařit, starat se o ty lidi? Nepociťovala jste takovéhle tyto touhy?*

Další autorkou, jejíž vystoupení zmíníme, je Barbara Nesvadbová. Znamá prozaička navštívila relaci dokonce dvakrát. Nejdříve v roce 2009 a pak ještě o dva roky později. Nesvadbová je nejen zajímavou literární osobností, ale hlavně skvělou společnicí. Asi i proto má možnost představovat svou práci častěji než jiní. Opět jsme se s ní v naší práci setkali, a to v pořadu *Tah dámou*. Moderátorky ji v obou případech představují velice podobně. Nejen jako spisovatelku a šéfredaktorku módního časopisu. K těmto charakteristikám ještě v roce 2011 zazní „*ale hlavně maminka osmileté dcery Bibiany*“. O dva roky dříve si moderátorka vystačí s dodáním „*a také maminka*“. Její humor a vtipné komentování sama sebe strhává všechny kolem. Rozhovor se v květnu roku 2009 ihned stáčí k mateřství a k dceři. Když přijde řeč na její tvorbu, vyvrací, že je v ní všechno postaveno na autobiografických zážitcích. Moderátorka se dále ptá, jaké je vychovávat dceru „*z ženského pohledu*“. Jestli by divačkám nemohla poradit, jak všechno zvládnout „*bez mužského elementu*“. Nesvadbová svou odpovědí celý koncept pořadu tak trochu zesměšňuje.

BN: *Ježíš, já strašně nerada radím! (se smíchem) Já vim, že máte takový pořad tady, kde jsou rady jak upéct koláč, rady jak se nalíčit a rady jak zachránit. (...) Bibča má svého tatínka, kterého pravidelně vidá, takže jí nechybí mužský prvek. (...)*

Ještě před první otázkou si v roce 2011 Nesvadbová všimne, že je jedna z moderátorek těhotná. Začíná se ihned zajímat, v jakém měsíci těhotenství se nachází. Otázky pak už nemohou směřovat nikam jinam. Spisovatelka vtipně vypráví o svém těhotenství, hubnutí i o

výchově dcery. Až po několika minutách se dostává k hlavnímu tématu, kterým je internetový román na pokračování. Mluví tak o vůbec prvním podobném pokusu Michala Viewegha.

Ve vytyčeném pětiletém období navštíví pořad ještě Irena Obermannová. Nám známá spisovatelka z pořadu *Tah dámou*. Celý rozhovor je velmi uvolněný. Všechny tři dámy se spolu smějí a v leččems souhlasí. Psaní knih je zde pouze okrajovým tématem. Jako ve všech předchozích případech, i zde dojde řeč na výchovu dětí. V tomto případě dvou dcer.

IO: ... *Já musím říct, že v zásadě spolu máme opravdu velmi dobré vztahy a možná na tom má určitý podíl to, že jsem je vychovávala vlastně sama. Takže máme k sobě velice silné citové pouto, možná až trošku moc.*

Úplně posledním ženským hostem z řad spisovatelek byla v roce 2013 Halina Pawlowská. Do studia přišla představit svou nejnovější knihu *Pravda o mém muži*. Známa autorka a moderátorka ji napsala jako terapii po náhlém úmrtí svého manžela. Díky těžkému tématu tak nemůžeme předpokládat, že bude spisovatelka přehnaně veselá nebo uvolněná. O to více nás překvapí přesný opak. Jedna z moderátorek jí dokonce poděkuje za její pozitivní energii a označí ji jako „sluníčko“. Pawlowská v rozhovoru vyvrací, že by byla publikace čistou autobiografií o jejím manželství. Zároveň dodává, že spousta historek a událostí je založena na pravdě. Na konci se dostane řeč na vnoučka nebo soužití tří generací v jednom domě. Návštěva autorky relací *Banánové rybičky* a *Mamba show* je zajímavá sama o sobě. Její typické vyjadřování je doplněno o pozitivní myšlení a radost ze života. Jediným rozdílem je, že otázky nepokládá, ale výjimečně na ně odpovídá.

Nyní si krátce shrneme prezentaci odbornější literatury. Nejčastěji se jedná o historické studie a monografie známých osobností. Spisovatelka Martina Lustigová se ve své knize věnovala Karlu Kramářovi a vycházela z dosud nezpracovaných materiálů. Publikace vzešla z její disertační práce a tak mluví o tom, jak ji musela přizpůsobit „normálnímu čtenáři“, jenž není tak znalý historie. V dalších dílech nalezneme historické publikace zabývající se módou nebo architekturou.

V magazínu jen zřídka kdy potkáváme autorku nebo autora komiksů. Lela Geislerová navštívila pořad v roce 2012. S moderátorkami hovoří o českém komiksu posledních let. Podle jejího názoru je na výrazném vzestupu. Myslí si, že dnes už mnoho lidí opustilo mylnou myšlenku, že je prvoplánově určen jen dětem. A to je základ k tomu, aby byl čím dál populárnější.

V tomto odstavci si krátce shrneme vystoupení dvou básnířek. Sylvia Lauerová navštívila jeden z dílů roku 2010. Jejím nejnovějším počinem byl v té době almanach složený z milostné poezie psané ženami. Moderátorky se mu věnují pouze okrajově a celkově se o literárních publikacích Lauerové moc nedozvíme. Jedinou podrobněji probíranou otázkou je, jaká témata ve svých básních spisovatelka reflektuje. V druhém případě potkáváme Alenu Slepíčkovou. Moderátorka hned v úvodu recituje jednu z jejích básní. V průběhu pořadu se ještě dostane na další dvě, každá je pak z jiné sbírky. Společným znakem je jejich obsah. Píše o lásce, stejně jako Sylvia Lauerová.

Tab. 7 Spisovatelky v pořadu Sama doma - řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a novely	Populární literatura	Poezie	Drama	Naučná literatura
Ivona Březinová	X	x	x (dětská literatura)			
Radka Denemarková	X	x	x		x	X
Dana Emingerová	X	x	x			X
Martina Formanová	X	x				
Perichta Kazi Pátá	X					X
Daniela Krolupperová	X		X (dětská literatura)			X
Hana Lasicová	X	x				
Sylva Lauerová	X	x		x		
Martina Lustigová	X					X
Jana Máchalová	X			x		X
Barbara Nesvadbová	X	x	x			X
Věra Nosková	X	x	x	x		X
Irena Obermannová	X	x	x			
Halina Pawlowská	X	x	x			X
Iva Pekárková	X	x				X
Denisa Prošková	X	x	x			X
Alena Reidlová				x		
Alexandra Salmela	X	x	x (dětská literatura)			
Kateřina Tučková	X	x				X
Eva Tvrdá	X	x	x (dětská literatura)			

Pokud prozkoumáme tematický výběr knih pro dospělé, narazíme na jednotvárnost. Jen zřídka vidíme spisovatele detektivek, sci-fi, hororů nebo fantasy. Spíše se jedná o populární literaturu přístupnou napříč celým čtenářským spektrem. Tvůrci pořadu si mohou myslet, že ženy určité žánry zajímají méně, a proto jim „servírují příběhy ze života“. Ženy i muži se dnes podobnou měrou zajímají o každý z literárních žánrů. Dávno neplatí žádná striktní omezení, a tak se jistě najdou takové ženy, které dávají přednost detektivkám, hororům, fantasy či sci-fi.

2.4.8 Návštěva zahraničních spisovatelů

Na závěr této kapitoly přidáme kratší popis vystoupení spisovatelek ze zahraničí. Diváci sledovali například Joy Fieldingovou. Kanadská spisovatelka píše napínavé romány o ženách. S sebou sice měla překladatelku, ale my už na první pohled vidíme, že jí obě moderátorky dobře rozumí. Překladatelka je spíše pro diváky. Dozvídáme se nejen její názor na ČR, ale vše o její rodině a nakonec podrobnosti týkající se psaní knih. Zmínit musíme ještě Alexandru Potter, opět jednu z nejpopulárnějších zahraničních spisovatelek u nás. Daleko více mluví o svých knihách, potažmo hrdinkách, než o soukromí. Jelikož je zatím bezdětná, ptají se moderátorky na její vztah k dětem a jestli je chce v budoucnu mít. Tvůrci se divákům snaží rozšířit obzory o světovou literaturu, ale rozhovory se známými zahraničními spisovatelkami jsou zatím pouze vzácnou výjimkou. Moderátorky se snaží dát najevo, že mají ve studiu vzácného hosta, jehož návštěva se už nikdy nemusí opakovat.

Tab. 8 Zahraniční spisovatelky v pořadu Sama doma - řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a novely	Populární literatura
Joy Fielding	X	x	x
Alexandra Potter	X	x	

Ze všech předchozích odstavců můžeme dedukovat, že literární témata jsou opravdu spíše na okraji většiny oněch vystoupení. A o čem to vlastně svědčí? Možná, že ženy opravdu nedávají tak často na obdiv své životní úspěchy. Nemají zájem o prestiž, nerady se chlubí a sebe prezentují. Své životní úspěchy nemusí měřit kariéřním postupem, ale považují za důležité jiné části svého života. Jednou z nich může být právě rodina - spokojený manžel a zdravé děti. Jejich největší pýchou je spíše úspěch dítěte a jím se tak chlubí daleko častěji. Ženské pořady mnohdy tradiční rozdělení rolí v rodině podporují. Žena je zobrazována jako skvělá matka a manželka, která pečuje o domov a dbá na výchovu dětí. Chutně a hospodárně

vaří a ještě k tomu dobře vypadá. Všechna dříve vyjmenovaná tvrzení pak pořad svým zaměřením přesně vystihuje.

2.4.9 Shrnutí

Pro větší přehlednost si shrneme dílčí závěry do jednotlivých bodů.

- **dětská literatura** je v relaci představována **nejčastěji**
- knihy pro děti postihují snad všechny současné literární tendence – velká písmena, celostránkové barevné ilustrace, kromě **zábavné funkce** je zřejmá i ta **vzdělávací**
- moderátorky apelují na **rodiče**, aby svým dětem **četli pravidelně**
- **nejčastějšími autory** dětských knih jsou **rodiče**
- co se týče **pozvaných literátů**, nevidíme jednoznačnou převahu žen nebo mužů, číselný **rozdíl je minimální**
- moderátorky v rozhovoru skoro nikdy **nezapomenou zmínit rodinu** svého hosta
- **s muži** se moderátorky daleko více věnují **spisovatelské činnosti**, kdežto **u žen** je na prvním místě **rodina**
- kromě rozhovorů se známými osobnosti tu z **kulturní oblasti** najdeme pozvánky k filmům, divadelním hrám nebo různé reportáže
- obraz literárního života dotvářejí kromě spisovatelů **ilustrátoři, překladatelé** nebo **kreslíři komiksů**
- **moderátorky často sdílí svůj názor**, v našem případě například na knihu, ale vždy se snaží vyzdvihnout něco, co se jim líbilo
- v pořadu **není skoro vůbec představována literatura světová**, z té české vedou knihy z kategorie populární literatury
- pořad více než jedenkrát navštívili **Michal Viewegh, Kateřina Tučková** a **Barbara Nesvadbová**
- **sledovanost** je poměrně **vysoká**, pořad nejvíce sledují **diváci z věkové skupiny nad pětadesát let**

2.5 *Supermáma*

Pořad *Supermáma* mohou diváci na soukromé televizi Metropol sledovat třikrát týdně. Vysílá se vždy každé pondělí, středu a pátek. Reprízy běží v televizi devětkrát týdně. Délka se pohybuje okolo padesáti minut a relace začíná vždy kolem jedenácté hodiny dopoledne. Na internetových stránkách televize najdeme v popisu každého dílu stručný souhrn toho, co mohou diváci od vysílání očekávat. „Magazín plný užitečných rad a tipů jak pečovat o miminko, rodinu i domácnost, jak trávit v pohodě volný čas, jak si najít volnou chvíli pro sebe a jak si při tom všem zachovat zdravý rozum.“ V úplně prvním dni vysílání, který proběhl 30. dubna 2011, se dozvíme, proč má pořad daný název a na jaké věci se soustředí. „Skvělá supermáma je ta, která nezapomněla sama na sebe. V pořadu *Supermáma* se dozvíte zajímavosti z oblasti zdraví a krásy, psychologie a vztahů, rodinných financí... Díky *Supermámě* udržíte krok se světem a udržíte svůj svět pevně ve svých rukou.“ Své televizní studio má televize Metropol na Praze 4, kde živě natáčí všechny své pořady. Relace v současné době stále běží, natáčí se už více než dva a půl roku. Ve studiu nejsou kromě jedné moderátorky, kameramanů a hostů přítomni žádní diváci.

Pořad je primárně složen z rozhovorů, ale nechybí ani reportáže, videa z internetového portálu YouTube a živé vstupy z ulic Prahy. V počátcích vysílání mohli být hosté ve studiu jen dva, dnes sledujeme nejčastěji čtyři, ale výjimkou jich není ani šest. Obsahové schéma se v několika ohledech podobá pořadu *Sama doma*. I zde se střídají lékaři s kuchaři, výživovými, finančními nebo vztahovými poradci, fitness trenéry, šéfredaktory různých časopisů, známými maminkami a tvůrci mnoha projektů. Najdeme tu však nejčastěji hosty spojené s děním v Praze. Obě relace může divák v přímém přenosu sledovat v televizi nebo za pomoci internetového vysílání.

2.5.1 **Základní charakteristika**

Pořad funguje od dubna roku 2011, kdy ho mohli diváci sledovat ještě každý všední den. Následně se zmenšila četnost vysílání a dnes se živý přenos odehrává třikrát týdně. Za dobu vysílání se nezměnil obraz, zvuk ani logo pořadu. Osmnáctisekundová hudební znělka je v úvodu velice veselá a svižná, bez jakéhokoliv zpěvu. Po vizuální stránce připomíná úvod retro. Nejen použitými barvami, ale i tématem. Nesledujeme moderní obraz, ale hned několik žen, každou v trochu jiném oblečení či účesu. Všechny ale v barvách a vzorech typických pro

módu 50. a 60. let minulého století. Ženy jsou v úvodu představovány tradičně – v kadeřnictví, s kočárkem nebo při vaření.

Hosté seděli v letech 2011 a 2012 na židlích nebo červené sedačce. Nábytek je později vyměněn za různě barevná křesla. Jedná se však o jedinou výraznější změnu. Nikdy v interiéru nechyběla televizní obrazovka, na níž bylo po celé vysílání logo pořadu. Studio dlouho skýtalo jednu velkou zajímavost. Atypickým prvkem byla skleněná stěna. Nenatáčelo se v uzavřeném prostoru, ale v některých záběrech vidíme procházející lidi, projíždějící auta nebo městské dopravní prostředky. Světlo z venku celý prostor provzdušňovalo a opticky ho zvětšovalo. Se změnou majitele se mění celý interiér. Skleněná stěna mizí a nově se ocitáme v růžovo-bílém prostoru. Zůstává jen skleněný nábytek a několik dekorací. Jedná se o velmi podobnou situaci, kterou jsme popsali v kapitole výše. Výběrem barev i atmosférou tak *Supermáma* připomíná pořad *Sama doma*.

2.5.2 Celková analýza pořadu

V našem zkoumání se objevilo 334 dílů vysílaných ve více než dvou letech. Značná část archivu však chybí, a to mezi zářím 2012 a květnem 2013. Začátek datujeme do dubna roku 2011 a našim pomyslným koncem se stal prosinec roku 2013.⁸⁰

Za více než dvouletou existenci se zde vystříдалo několik moderátorek. Hned na začátku magazínu dávají všechny najevo, komu je určen. Vítají jen divačky. Například můžeme slyšet: „*dobré ráno milé ženy*“ nebo „*dobrý den, zdravím všechny supermámy*“. Kromě moderátorek má relace svou produkční, kostymérku, maskérku, dramaturgyni nebo programovou ředitelku. Za kamerami se opět vyskytují jen muži. Popsaná situace se v předložené práci neobjevuje poprvé.

Rozhovory trvají podstatně déle než u dalších pořadů. Sice zde není tolik dílů, jejichž hlavní náplní by byla literatura, ale každý z rozhovorů je více než třikrát delší. Standardní doba návštěvy jednoho hosta se pohybuje okolo dvaceti minut. V roce 2013 narazíme na jejich výrazné zkrácení, což může souviset se změnou majitele. Svou délkou se blíží formátu *Sama doma*, kde je pro každého vyhrazeno maximálně deset minut. Podíváme-li se na samotný obsah dílů dotýkajících se literatury, výraznou převahu sledujeme v knihách určených dětem. Vše si rozvedeme v kapitolách níže.

---

⁸⁰ Všechny přepisy rozhovorů jsou pořizovány z videí dostupných ve videoarchivu televize Metropol. Dostupné z: <http://www.metropol.cz/porady/>.

2.5.3 Sledovanost

Podle dostupných údajů se každý den na televizi Metropol dívá v průměru 116 tisíc lidí. V celkovém průzkumu patří padesát tři procent diváků této televize k mužskému pohlaví. Údaje k pořadu *Supermáma* však nemáme. Tvůrci určili cílovou skupinou ženy od dvaceti do čtyřiceti pěti let, nejčastěji matky. Více než polovina diváků má podle průzkumu středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání. Nejčastější „zaměstnaneckou pozicí“ je rodičovská dovolená a nejvíce najdeme v rodinách diváček dětí na prvním školním stupni.⁸¹

2.5.4 Literatura určená dětem

Ani relace *Supermáma* se neobejde bez literatury určené dětem, která tvoří nejobemnější část pořadu, bavíme-li se o jeho literární složce. Jak už napovídá název pořadu, relace je určená pro všechny matky. A proto nás nepřekvapí, že zde najdeme díly řešící čtenářskou gramotnost nejmenších. Moderátorky opět apelují na rodiče, aby dětem četli. Moderátorka Monika Valentová ještě upozorňuje, že průzkumy čtenářské gramotnosti dětí jsou jen pouhou teorií.

MV: O tom, že loni proběhl mezinárodní reprezentativní výzkum, který ukázal podprůměrnou čtenářskou gramotnost českých dětí ... o tom už se řeklo, diskutovalo a psalo velmi ... velmi mnoho. Ale já bych doporučila přestat teoretizovat a podívat se skutečně do praxe. (...)

V díle s knihovnicí Lenkou Hanzlíkovou sledujeme debatu o tom, jestli děti opravdu čtou nebo ne. Knihovnice v rozhovoru říká, že je velmi těžké na tuto otázku odpovědět. Některé děti čtou více než jiné, ale někdy je problém hlavně v přístupu rodičů. Ti se mnohdy o četbě se svým dítětem neumí bavit. Zmiňuje, že se ve škole s dětmi často probírají knížky, které je v jejich věku zrovna moc nezajímají. V této souvislosti mluví o *Babičce* Boženy Němcové. Děti podle Hanzlíkové spíše vyprávějí o knihách, které mají rády, než o těch, do nichž je někdo nutí. Dále přichází řeč na to, co mají v souvislosti s literaturou rády moderátorky. Právě v tomto rozhovoru Monika Valentová poznamenává, že jí knihy Boženy Němcové bavily vždycky. Debata se posouvá k otázce, proč si mezi sebou děti o knihách moc nepovídají. My můžeme s jistotou říct, že dnes mají ti nejmenší na výběr z mnoha činností. Čtení knih se tak v mnoha případech dostává do pozadí. Děti, které čtou, mohou ty ostatní považovat za divné. Takové smýšlení se v nich nebere náhodou. Mnohdy je na vině rodina a

---

⁸¹ Veškeré informace k pořadu poskytla formou komunikace přes e-mail Klára Hájková, manažerka průzkumu trhu v televizi Metropol. E-mailová korespondence je k dispozici v osobním archivu autorky.

jakýsi trend nevybočovat z řady. Alberto Manguel se o „problému“ čtenářství vyjádřil trefně. „Téměř všude má čtenářská komunita nejednoznačnou pověst, která pramení z její získané autority a uvědomělé moci. Uznává se, že ve vztahu mezi čtenářem a knihou se nachází něco moudrého a plodného; je to však považováno za cosi pohrdavě výlučného a vylučujícího, snad proto, že obraz jedince schouleného někde v koutě, zdánlivě nevšimavého k hemžení okolního světa, svědčí o neproniknutelném soukromí, sobeckých očích a jedinečné uzavřené činnosti.“⁸²

Knihovnice Hanzlíková mluví v roce 2011 vůbec úplně poprvé o elektronických čtečkách knih. Vzhledem k vývoji e-knih a samotných čteček přichází tato zmínka velmi brzo. Otevírá otázku toho, co je nyní čtenářům bližší. Jestli jsou v pomyslném zajetí tištěných knih nebo dají v budoucnu přednost knihám elektronickým. Rozhovor končí ukázkou dětských knih od současných českých autorů, jako jsou například Markéta Pilátová nebo Radek Malý.

Jednou z mála spisovatelek dětské literatury, které přišly do Supermámy představit svůj autorský počín, je Ester Stará. Moderátorka Hanka Kynychová ji sice představuje jen jako spisovatelku, ale hned v úvodu nevynechá otázku na to, jestli má děti, popřípadě kolik. Potkáváme tu také spisovatelku a ilustrátorku Lucii Seifertovou. Svě dva syny vzala do pořadu *Supermáma* stejně, jako do magazínu *Sama doma*. Rozhovor se odehrává ve velice hektickém duchu a celý se motá kolem dětí. Jeden z nich ve studiu chvíli neposedí, a tak ho Seifertová společně s moderátorkou neustále napomínají a snaží se ho uklidnit. Autorka však ještě v průběhu rozhovoru stihne nakojit svého druhého syna, a tak mají divačky před sebou opravdový vzorek „supermámy“. Zde je znovu zajímavé překrývání hostů, protože jsme se o Seifertové zmiňovali už dvakrát. Její vystupování je naprosto spontánní a děti ve studiu to jen dokládají.

Zaměříme-li se na knihy, které jsou v pořadu představovány, uvidíme výraznou převahu českých publikací současných autorů. Tvůrci nezapomínají ani na klasiky českého i světového formátu, naučné publikace, fantasy, komiksy nebo dívčí románky. Představují se knihy jako *Z deníku Kocoura Modroočka* Josefa Koláře a Heleny Zmatlíkové, *Pirátská nauka* od Silvie Christophové, kniha od Ladislava Karpiana s názvem *Kryštofův vzdušný zámek* nebo publikace *Zahrada* od Jiřího Trnky. Dokonce dvakrát ukazují hosté z knihoven mezi literaturou pro děti publikaci *Magor dětem*. Dokonce se ve studiu mluví o Jirosouvě nedávné smrti, i o tom, že pohádky psal pro své dvě dcery v osmdesátých letech ve vězení. Na tomto

---

⁸² MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno, 2007, s. 37. ISBN 978-80-7294-231-2.

příkladem můžeme vidět, že nejde jen o pouhý výčet knih, ale rovněž o jejich bližší představení. Mezi poezii řadíme například *Tyglík české poezie* pro děti 20. století s názvem *Nebe Peklo Ráj* autorky Zuzany Šrámkové. V souvislosti s touto knihou se zmiňuje například František Hrubín a Jiří Orten. Poezie je zde prezentována jen zřídka.

Nebude pro nás jistě žádným překvapením, že se zde objevují zmínky o audio knihách. Stále populárnějším způsobu, jak přiblížit knižní kulturu dětem, které by si jinak knihu nepřečetly. Na názor se ptá moderátorka Eva Potužníková herce a autora audiopohádek Jana Jiráně.

EP: *To je vlastně podobný fenomén jako se čtením. Neustále se snažíme přivést ty děti zpátky ke knihám. Myslíte si, že třeba to mluvené slovo je více provázané se čtením knih? Že pak ty děti spíše budou více číst v tom pozdějším věku, když budou zvyklé používat tu fantazii odmlada?*

JJ: *Myslím, že určitě. Hlavně navíc se naučí jiný trpělivosti. Děti, co poslouchají, tak vydrží i u té knihy, protože u té televize přeci jenom se může odběhnout. Jsou tam ty reklamy, (...).*

Pokud nepřicházejí do pořadu představit dětské knihy knihovníci nebo zástupci nakladatelství, jsou to spisovatelé. Většinou maminky, které ze zkušeností se svými dětmi napsaly nějaký text. Sledujeme-li v relaci ilustrátory, povídají o tom, co je potřeba v ilustrovaných knihách pro děti dodržovat. Podrobněji se o ilustrování mluví v jednom z dílů roku 2011. Pozváni byli rovnou dva, Ladislava Pechová a Petr Herold. Ve studiu se baví o komiksech a současně hodnotí nové české počiny. Shodují se, že se těší na komiks nazvaný *Alois Nebel*, který je v této rovině něčím úplně novým a originálním.

Pokračujeme-li v analýze dětské literatury, setkáme se s ne úplně obvyklým případem. Jako spisovatelka sem byla pozvána teprve třináctiletá dívka, která vydala svůj debut nazvaný *Osm světů*. Marcela Remeňová si v něm vytvořila svůj imaginární svět plný dobrodružství. S moderátorkou hovoří o věcech, které musí řešit všichni spisovatelé, nehledě na věk. Tzv. kolik toho denně napíše nebo jestli prochází tvůrčí krizí. Je jistě zajímavé sledovat proces psaní knihy z perspektivy tak mladého člověka. Divák však z projevu Marcely Remeňové sám pozná, že dívka je na svůj věk opravdu vyspělá.

I v tomto magazínu pro ženy se literární oblast neobejde bez prezentace různých projektů. Ať už je to *knihovni noc*, festival *Děti, čtěte* nebo vzdělávací program *Začít spolu*,

kteřý se zajímá o čtenářskou gramotnost. Moderátorky nejčastěji zvou do městských knihoven v Praze, prezentují *Domy čtení* a různé akce s literaturou a knihovnami spojené.

2.5.5 Vystoupení spisovatelů

Při analýze vstoupení spisovatelů vyčnívá jeden díl, který se věnoval Václavu Havlovi. Televize Metropol v den jeho pohřbu zrušila všechny stálé pořady. Tento speciální více než 350 minut trvající díl zasáhl do běžného vysílacího času našeho pořadu, a proto ho zmiňujeme. Celý díl se spíše držel praktických věcí týkajících se pohřbu a politických záležitostí spojených s životem bývalého prezidenta. Jeho divadelním hrám a zájmu o literaturu se nevěnoval ani kousek vysílání. Jako jeden z předělů byl vysílán záznam rozhovoru z pořadu City Koktejl s Vratislavem Brabencem. Televize tak alespoň připomenula Havlovu oblíbenou skupinu The Plastic People of The Universe.

Za jediné opravdové vystoupení současného českého spisovatele považujeme rozhovor s Pavlem Kosátkem. Známy autor představil novou knihu *České okamžiky*. Jedná se o publikaci s výrazným historickým podtextem. Moderátorka Eva Potužníková tak zahajuje rozhovor právě v tomto duchu.

EP: ... *Tohle je pořad Supermáma. Všichni tak nějak víme, že za otce národa je považován Karel IV. Kdo je ale matka národa? Sv. Ludmila, nebo Marie Terezie...?*

PK: (váhá) *No Marie Terezie asi ne, poněvadž to byla císařovna z habsburského rodu, čili byla naše a zároveň nebyla. Takže já bych to viděl spíš na někom z novější doby a docela bych si tam uměl představit třeba Boženu Němcovou, ne? To je takový mateřský typ a František Halas napsal *Naši paní Boženu Němcovou* a v té kultuře si myslím, že tak i ona funguje, takže to by snad i lidi brali. (...)*

Kosatík se svou promluvou dostává k významným ženám české historie. Mluví nejen o spisovatelkách a novinářkách, ale upozorňuje hlavně na literární kritičky z počátku 20. století, ne však jmenovitě. Kritika byla podle něj dlouho doménou mužů, kteří své pozice drželi velice pevně. Proto bylo proniknutí ženy do této sféry v našich dějinách tak přelomové. Dále hovoří o knize *České okamžiky*, která podle něj nemá připomínat slavné události minulých let, ale spíše podnítit debatu o současnosti.

Jediným rozhovorem s básníky je díl týkající se *Dnů poezie*. Více než o poezii se mluví o samotné akci, její organizaci i průběhu. Už poněkolkáté slyšíme v pořadu jméno

Ivana Martina Jirouse, protože jen několik málo dní před startem akce zemřel. Kromě vyjmenování všech básníků, kteří se této akce účastní, přijde řeč na vlastní tvorbu obou organizátorů. Ve studiu pak zazní básně Tomáše Čady a Martina Zborníka.

Stručně si popíšeme jediné vystoupení zahraničního spisovatele. Robert Fulghum usedne na pomyslné spisovatelské křeslo v roce 2011. Už podruhé zmiňujeme amerického spisovatele, který při své návštěvě ČR přišel do několika pořadů. Hned v úvodu představuje moderátorka Monika Valentová světoznámého autora v samých superlativech. Neopomene zmínit jeho sbírku bestsellerů, aby zdůraznila, jak moc vážený host do pořadu přišel. Literatura v rozhovoru není na prvním místě. K nové knize se řeč stáčí asi v půlce rozhovoru. Moderátorka se ptá, jestli ho k jejímu napsání opravdu inspirovala manželka. Návštěva zahraničního spisovatele je významnou událostí, která musí být náležitě ohodnocena. Nejen, že jsou v průběhu rozhovoru vyzdvižovány všechny jeho úspěchy, ale tvůrci si pro něj přichystají i dort.

Tab. 9 Spisovatelé v pořadu Supermáma - řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a novely	Populární literatura	Poezie	Naučná literatura	Literatura faktu
Tomáš Čada				x		
Pavel Kosatík	X				X	X
Robert Fulghum	X	x	x			
Martin Zborník				x		

2.5.6 Vystoupení spisovatele

Markéta Pilátová byla nejčastěji zvaným hostem z oblasti literatury. V pořadu se objevila dvakrát a potřetí ještě s projektem nakladatelství Meandr, u něhož své knihy vydává. Jako významnou spisovatelku ji představuje v září roku 2011 moderátorka Eva Potužníková.

EP: ... Ted' učí potomky českých krajanů v Brazílii a Argentině a do českých médií píše fejetony, sloupky, reportáže. Její knihy byly nominovány na literární cenu Magnesia Litera a třeba i jednou nějakou získá. Věk na to ještě má...troufám si říci. Ve studiu vítám spisovatelku Markétu Pilátovou.

Rozhovor se stáčí k literární tvorbě Markéty Pilátové a jako první se rozebírá její nová básnická sbírka. Pak moderátorka odbočí a zeptá se, jestli píše básničky spíše na počítači, nebo si je zapisuje na papír. Touto otázkou se dostává k praktickým záležitostem spojeným

s literaturou. Debata je opravdu podrobná, protože se moderátorka ptá na literární styl, ve kterém se spisovatelka vidí.

EP: *Jak byste sama označila svůj literární styl? Já jsem se dočetla, že bývá označován jako magický realismus, podobně jako u Marquéze. Myslíte si, že to je škatulka, do které byste chtěla spadat, nebo do které spadáte?*

MP: *Já myslím, že určitě jo. Protože já nepišu takové, já tomu říkám panel story, čili nepišu takový ten... nezaznamenávám takový ten obyčejný běžný svět obyčejných normálních lidí, ale spíš tihnu k takové řekněme snové poetice, nebo k surrealismu trošku. Ať chci nebo nechci, tak to míchám vlastně do všech těch textů a pokud to někdo označuje za magický realismus, tak jsem na to velice pyšná, protože to je směr, který mě oslovuje. Ale ne třeba zrovna u Marquéze, toho nemám až tak moc v oblibě jako spíš třeba... polská autorka Olga Tokarčuk, která se mi velice líbí. Nebo spousta dalších spisovatelů, kteří jsou označováni za magické realisty a nejsou to zrovna autoři z Latinské Ameriky.*

Eva Potužníková se dále ptá na inspiraci. Pilátová žije několik let v hispánské zemi a tak se moderátorka zajímá, jestli jí tato kultura ovlivňuje. Spisovatelku spíše zajímají starší autoři této části světa, protože dnešní latinskoamerická próza podle ní prochází „zvláštní kocovinou“. Dámy se ve studiu baví o odlišnostech v psaní prózy pro dospělé a pro děti. Pilátová připomíná, že malé děti nechápu ironii, a proto je třeba se jí vyvarovat. Naopak vyzdvihuje fakt, že je musí v knize něčím neustále překvapovat, aby u ní vydržely. Markéta Pilátová žila v roce 2011 v Buenos Aires a moderátorka se ptá, jestli se zde dají sehnat české knihy.

MP: *... Čeští autoři se dají sehnat v latinskoamerických knihkupectvích, ale velice málo. Je to Kundera, samozřejmě, ten je velice známý v Latinské Americe. Velmi oblíbený autor. Bohumil Hrabal se dá sehnat možná spíš ve Španělsku, než v Latinské Americe. A z těch českých současných autorů třeba ve španělských knihkupectvích je k dostání nebo k vidění třeba Jáchym Topol nebo Miloš Urban... Toho jsem viděla jeho romány v knihkupectvích na letišti v Madridu, což mně udělalo obrovskou radost, protože tak jako jsem byla taková pyšná na to. Takže já bych řekla, že je to tady ten trojlístek autorů, který je známý.*

Celý rozhovor se odehrává na vysoké informační úrovni. Moderátorka se prvoplánově neptá, o čem její knihy jsou, ale jde více do hloubky. Zajímá se o literární styl, ptá se na

inspiraci a praktické věci spojené s psaním. Pilátová přidává svůj názor na českou literaturu a nastiňuje situaci v latinskoamerickém prostoru. Vůbec poprvé zmiňuje další současné české autory, Miloše Urbana a Jáchyma Topola.

Druhou a zároveň poslední spisovatelkou prózy pro dospělé je v pořadí *Supermáma* Tereza Boučková. Její návštěva dílu ze 17. listopadu roku 2011 není vůbec náhodná. Monika Valentová se spisovatelky ptá, jestli někdy toužila po emigraci nebo proč vůbec režimu tak vadila. Co se týče kultury, baví se spolu spíše o filmových scénářích. Ne ale nijak podrobněji. Ke konci rozhovoru se Boučková zmiňuje, že pracuje na nové publikaci a v této souvislosti mluví o své nejúspěšnější knize *Rok Kohouta*. Autorka nesmlčí obavu, že její další kniha bude vždy srovnávána s tou předešlou. Monika Valentová, která tímto dílem provází, už od začátku dává najevo, že je spisovatelčinou fanynkou. Když však Boučková mluví o tom, že nechce psát knihy každý rok, protože se bojí jejich nižší kvality, povzbuzuje ji.

MV: *Jestli můžu za nás čtenáře trošku zalobovat, paní Boučková, nebojte se! (smích)*

TB: (se smíchem) *Já vás ale nechci zklamat!*

Tab. 10 Spisovatelky v pořadí Supermáma - řazení podle literárních žánrů

	Umělecká literatura	Romány a novely	Populární literatura	Poezie	Naučná literatura
Tereza Boučková	X	x	x		
Marie Noe	X				X
Markéta Pilátová	X	x	x (dětská literatura)	x	X
Marcela Remeňová	X		x (dětská literatura)		
Lucie Seifertová	X		x (dětská literatura)		
Ester Stará	X		x (dětská literatura)		X

2.5.7 Shrnutí

Dílčí závěry si přehledně shrneme do několika bodů.

- pořad je opravdu zaměřen na **ženy na mateřské dovolené**, tomu se pak podřizuje veškerý program a samozřejmě i literárně kulturní složka pořadu.
- **moderátorky poměrně často sdílí své názory** na literaturu

- **rozhovory jsou několikrát delší**, než v jiných pořadech pro ženy, ale za námi sledované období jich také najdeme mnohem méně
- představují se zde **ne tolik obvyklé formy čtení knih** – elektronické čtečky a audioknihy, kterým je věnována značná část pořadu
- **literaturu pro děti** se snaží hosté představit divákům **komplexně**
- více než rozhovory s literáty **sledujeme pozvánky k různým literárním akcím**
- z literárních žánrů **převažuje próza**, poezie a drama nedostávají skoro žádný prostor
- pořad se poměrně štedře věnuje **ilustrátorům**
- **nevidíme výraznou převahu spisovatelek**, protože obě pohlaví jsou do pořadu zvána jen sporadicky
- nejčastěji zvaným hostem z oblasti literatury byla **spisovatelka Markéta Pilátová**
- za celou dobu vysílání se objevila **zmínka o literární kultuře z celkových 334 v méně než v třiceti z nich**

3. Závěr

V úvodu své práce jsem si položila několik otázek, na které jsem v jejím průběhu hledala odpovědi. V závěru se pokusím své úsilí zhodnotit a dílčí závěry zrekapitulovat.

3.1 *Společné a rozdílné znaky analyzovaných pořadů*

Všechny analyzované pořady mají kromě přívlastku „pro ženy“ společné ještě další atributy. Přes veškeré odlišnosti nacházíme ve všech rozhovorech stále stejný vzorec: moderátorka se ptá a host odpovídá. Tyto role se samozřejmě mohou na chvíli otočit, jak vyplývá i z naší práce. Dalším společným atributem je chování moderátorek. Konverzaci nejen usměrňují svými otázkami, ale často do rozhovoru přispívají vlastním komentářem.

Talk-show je specifickým televizním žánrem, a proto se od ostatních relací v lecčems liší. U *Banánových rybiček* nebo *Mamba show* je zřejmé, že Pawlovská dává relaci zcela osobní a originální nádech. Moderátorka má navíc nezaměnitelný styl vyjadřování, který se stal předmětem nejednoho imitátorského vystoupení. Dalším odlišným faktorem je přítomnost diváků. Svým tleskáním a smíchem dávají najevo, jak moc se jim rozhovor líbí.

3.2 *Obraz spisovatele*

Do dvou analyzovaných talk-show chodí literáti spíše za zábavou. Na jejich publikace se dostane řeč opravdu málokdy. Velmi podobnou situaci sledujeme v relaci patřící do zpravodajství. V pořadu *Tah dámou* jde spíše o názory a schopnost diskutovat na určité úrovni. Autoři svou publikaci představují spíše v programech *Sama doma* a *Supermáma*. Troufla bych si říct, že českého čtenáře, potažmo diváka, při vystoupení spisovatele zajímá mnoho odlišných otázek. Stručný obsah knihy si dnes najde na internetu každý, ale osobnost autora poznáme právě díky televiznímu rozhovoru. Sledujeme tak mimo jiné veškerou neverbální komunikaci. Sama jsem v úvodu představila svou negativní zkušenost s vystoupením mé oblíbené prozaičky Kateřiny Tučkové. Jako čtenář se zajímám o několik faktorů. Je příběh založen na skutečných událostech? Jsou v knize autobiografické prvky? Je autor zábavný nebo se řadí mezi hloubavé typy? Chtěl vždy psát knihy? Velkým zklamáním je, že skoro v žádném z pořadů tyto podrobnosti nenajdu. Role spisovatele se v současné mediální kultuře posouvá. Autor se stává mediálně známou osobností, celebritou, a včleňuje se do zábavných formátů.

Spisovatelé nejsou častými návštěvníky televizních relací. I v našem případě je toto povolání zastoupeno spíše mimořádně. Zaměříme-li se na všechny autory, v určitém smyslu narazíme na jednotvárnost. V rámci literárních žánrů převládá literatura pro děti a populární literatura. Obliba dětských knih je dána zaměřením pořadů na ženy s dětmi.

Někteří autoři navštívili hned dvě relace určené ženám. Další zase byli hosty v jednom televizním magazínu vícekrát. V prvním případě jde o Barbaru Nesvadbovou, Martinu Formanovou, Irenu Obermannovou, Michala Viewegha, Pavla Kosatíka nebo Tomáše Baránka. Vícekrát jeden pořad navštívili Jiřina Šiklová, znovu Barbara Nesvadbová, Kateřina Tučková nebo Michal Viewegh. Naskytá se nám otázka - proč byla návštěva u těchto spisovatelů četnější? Viewegh, Nesvadbová nebo Obermannová - to jsou podle mě autoři, kteří se dlouhodobě umisťují na prvních příčkách čtenářských anket a průzkumů. Jejich popularita je obrovská, ač jsou k nim odborné literární kritiky často nemilosrdné. Kateřinu Tučkovou nebo Pavla Kosatíka na pomyslný vrchol popularity řadíme hlavně v poslední době. Ostatní jsou především osobnostmi se zajímavými životními osudy. Lidmi, kteří se umí skvěle a zábavně vyjadřovat.

3.3 *Prezentace české literatury*

Prezentace české literatury byla hlavním předmětem mé analýzy, jak vyplývá z názvu bakalářské práce. Česká literatura má v rámci ČT své pevné místo. Sice netvoří hlavní téma zpravodajských relací, ale v zábavných pořadech literáty potkáváme. Jejich návštěva se netýká každého dílu. Ani každého druhého. Sice existují různé literární pořady, ale ty si najde jen omezený počet lidí. Kultura dostává díky novému televiznímu kanálu ČT Art své místo v celém televizním programu nastalo.⁸³ Prezentace české literatury v pořadech pro ženy není stejná, ale v lecčems se podobá. Shodné znaky najdeme u dětské literatury. Pokud je v pořadu prezentována, vybírány jsou kvalitní knihy. Nechybí ani apel na rodiče a zdůrazňování, v čem je čtení prospěšné. V tomto ohledu dělají pořady skoro maximum. Těžší je porovnat ostatní typy literatury, protože jsou v každém pořadu prezentovány jinak. U Haliny Pawlowské nebo v relaci *Tah dámou* jen tak mimochodem. Rozhodně nejsou ústředním tématem hovoru. Nejvíce látky k prozkoumání poskytl magazín *Sama doma*. Množství materiálu týkajícího se literatury hodnotím více než kladně. Sráží ho ale stále se opakující vzorce, stejné otázky i literární žánry. Vzhledem k tomu, že je pořad určen hlavně pro ženy na mateřské dovolené,

---

⁸³ Srov. JUNKOVÁ, Vladimíra. *Obraz České literatury v České televizi od roku 2007*. Pardubice, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra literární kultury a slavistiky.

není se čemu divit. Nejpříjemnějším překvapením je pozice soukromé televize Metropol a pořadu *Supermáma*. Více než kde jinde sice poznávám, že muži jsou z konverzace vyňati, ale prezentace české literatury je zde na vysoké úrovni. Dílů, v nichž by se dalo toto tvrzení obhájit, je však málo. Rozhovory se spisovateli jsou ale daleko delší, než v jiných pořadech. Otázky na rodinu jsou u některých hostů vynechány úplně a fanoušek literatury tak místy skoro jásá.

3.4 Genderová problematika

Významnou složku předložené práce tvoří genderové aspekty, protože jsou všechny pořady uváděny ženami. Navíc právě výběrem témat na ženy cílí. Spisovatelky nejsou v pořadech protežovány, ale je vidět, že moderátorkám je jejich přítomnost bližší. S muži se baví spíše o knihách, kdežto s opačným pohlavím probírají rodinu a děti. Co se týče jazykových prostředků, záleží na situaci i pořadu. V relaci *Supermáma* moderátorky vítají pouze divačky, v pořadu *Sama doma* se tu a tam snaží muže z konverzace nevykloučovat. Genderové stereotypy se objevují veskrze všude. Ať už jde o obraz ženy za plotnou, skvěle vypadající manželky nebo vychovatelky dětí. Muž je často živitelem rodiny a tím, který by se o děti sice starat chtěl, ale nemá na to „přirozené“ vlohy.

3.5 Veřejnoprávní versus soukromá televize

V prvních kapitolách teoretické části jsem nastínila funkce veřejnoprávní a soukromé televize. Došla jsem k názoru, že by ČT měla kromě zábavy divákům poskytovat vzdělání, poučení a důležité informace. Naopak televize Metropol se mohla spíše zabývat komercí a tématy, která jsou zrovna populární. Jak vyplývá z předchozích kapitol, neplatí to jednoznačně. V soukromé televizi mnohdy najdeme kvalitnější obsah, ač je výrazná převaha populárních témat viditelná. Není pochyb, že se ČT snaží diváky výběrem témat vzdělávat a informovat. Pak už záleží, jaký formát pořadu zvolí a jestli je jeho výběr vzhledem k těmto funkcím dostačující.

Bibliografie

Prameny

Jednotlivé pořady České televize a televize Metropol, viz příloha č.1 (Banánové rybičky, Mamba show, Tah dámou, Sama doma, Supermáma)

Literatura

ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Praha, 1995. ISBN 80-205-0472-9.

HAVELKOVÁ, H., VODRÁŽKA, M. et al. *Žena a muž v médiích*. Praha, 1998. ISBN 80-902367-2-3.

HORROCKS, Christopher. *Marshall McLuhan a virtualita*. Praha, 2002. ISBN 80-7254-269-9.

JIRÁK, J., BEDNAŘÍK, P., KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti*. Praha, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha, 2009, ISBN 978-80-7367-466-3.

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno, 2007. ISBN 978-80-7294-231-2.

MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím. Extenze člověka*. Praha, 1991. ISBN 80-207-0296-2.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha, 1999. ISBN 80-7178-200-9.

MÜLLER, Richard, ŠIDÁK, Pavel (eds.). *Slovník novější literární teorie. Glosář pojmů*. Praha, 2012, ISBN 978-80-200-2048-2.

NÜNNING, Ansgar (ed.). *Lexikon teorie literatury a kultury. Koncepce, osobnosti, základní pojmy*. Brno, 2006, ISBN 80-7294-170-4.

OAKLEY, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha, 2000. ISBN 80-7178-403-6.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: Veřejná komunikace ve věku zábavy*. Praha, 1999. ISBN 80-204-0747-2.

SCHNEIDER, Jan, KRAUSOVÁ, Lenka a kol. *Vybrané kapitoly z intermediality*. Olomouc, 2008, ISBN 978-80-244-2055-4.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti*. Brno, 2011. ISBN 978-80-7294-513-3.

ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender. Postrukturalismus, diskursivní analýza a generová identita*. Praha, 2009. ISBN 978-80-200-1752-9.

Internetové zdroje

Česká televize. *Happyend*. [online]. [cit. 2013-12-22]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096893252-bananove-rybicky/307292320510015/>>.

Česká televize. *Chat s osobností: Halina Pawlowská*. [online]. [cit. 2013-12-22]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/chat/chat.php?id=283>>.

Česká televize. *O pořadu. Mamba show*. [online]. [cit. 2013-12-30]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267288074-mamba-show/4127-o-poradu/>>.

Česká televize. *O pořadu. Sama doma*. [online]. [cit. 2013-10-19]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1148499747-sama-doma/5605-o-poradu/>>.

Česká televize. *Základní informace o ČT* [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakladni-informace-o-ct/>>.

Česká televize. *Zákon č. 483/1991 Sb., Zákon České národní rady ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi* [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2013-10-18-19:04:59>>.

Česká televize. *Zákony*. [online]. [cit. 2013-10-20]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/zakony/>>.

ČT dá prostor názorům žen, Tah dámou moderují novinářky i herečky. In *Idnes.cz. Kultura. Televize* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <http://kultura.idnes.cz/ct-da-prostor-nazorum-zen-tah-damou-moderuji-novinarky-i-herecky-phc-televize.aspx?c=A110105_185104_filmvideo_jaz>.

FRIČOVÁ, Michaela. Česká televize modernizuje web – dnes spustila novou hlavní stránku. In *Česká televize: Tiskové zprávy* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6565>>.

FRIČOVÁ, Michaela. Diváci najdou iVysílání České televize zkušebně už také v chytrých televizích. In *Česká televize: Tiskové zprávy* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpr?id=6702>>.

KAVÁLKOVÁ, Lucie. Genderové stereotypy v médiích. In *Média, kultura, společnost: Váš průvodce světem médií* [online]. [cit. 2014-01-22]. URL:

<<http://lkavalkova.webnode.cz/news/genderove-stereotypy-v-mediich/>>.

Mamba show Haliny Pawlowské dočasně mizí z obrazovek ČT. In *Česká televize. ČT24* [online]. [cit. 2013-12-08]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/97842-mamba-show-haliny-pawlowske-docasne-mizi-z-obrazovek-ct/>>.

Metropol. O Metropol TV. [online]. [cit. 2013-10-18]. URL: <<http://www.metropol.cz/o-spolecnosti/>>.

Metropol TV rozšířila v červnu dokončené multifunkční studio. In *Strategie.cz* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://strategie.e15.cz/zpravy/metropol-tv-rozsirila-v-cervnu-dokoncene-multifunkcni-studio-1025916>>.

Mladá fronta převzala vysílání TV Metropol. In *České noviny: Zpravodajský server ČTK* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <http://www.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/mlada-fronta-prevzala-vysilani-tv-metropol/912303&id_seznam=46506>.

NEDVÍDEK, Jiří. *Rozhovor s Halinou Pawlowskou: Nemám tak velké sebevědomí, jak si někteří myslí.* In *Česká televize. Mamba show.* [online]. [cit. 2013-12-08]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10267288074-mamba-show/4128-rozhovor-s-halinou-pawlowskou/>>.

PIORECKÝ, Karel. Česká literatura a nová média. Prolegomena k tématu. In *Česká literatura* 6, 2012, s. 821-850. [cit. 2013-2-23]. URL: <http://www.ucl.cas.cz/images/stories/6_2012_Piorecky.pdf>.

Radiožurnál: Liší se postavení ženy a muže v médiích? In *Ženy a média: O ženách a ženské tematice v médiích* [online]. [cit. 2014-01-22]. URL: <http://www.zenyamedia.estranky.cz/clanky/zeny-nejen-v-mediich/radiozurnal_-lisi-se-postaveni-zeny-a-muze-v-mediich_.html>.

SÍBRT, Marek. Genderové stereotypy aneb o ženách v českých televizích. In *Feminismus.cz* [online]. [cit. 2014-01-22]. URL: <<http://www.feminismus.cz/cz/clanky/genderove-stereotypy-aneb-o-zenach-v-ceskych-televizich>>.

SZCZEPANIK, Petr. Intermedialita. Pojem. In *Cinepur: časopis pro moderní cinefily* [online]. září 2002. [cit. 2013-11-16]. URL: <<http://cinepur.cz/article.php?article=5>>.

ŠTICHA, Ladislav. Nová média ČT získala ocenění Vizionář 2011 za multimediální strategii. In *Česká televize: Tiskové zprávy* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6141>>.

TV Metropol obnovuje plnohodnotné vysílání. Předchozí vlastník je v insolvenci. In *Ihned.cz* [online]. [cit. 2013-12-02]. URL: <<http://byznys.ihned.cz/c1-59664120-televize-metropol-obnovuje-vysilani>>.

Bakalářské práce

JUNKOVÁ, Vladimíra. *Obraz České literatury v České televizi od roku 2007*. Pardubice, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra literární kultury a slavistiky.

SKŘIVANOVÁ, Veronika. *Obraz spisovatele v diskusních pořadech České televize*. Pardubice, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, Katedra literární kultury a slavistiky.

Resumé

This bachelor paper is focused on presentation of the Czech literature in television programmes for women. It is divided into three different parts. First is theoretical, second contains practical analysis and in the third all findings are summed up. In the very beginning, there are explained basic topics relating to media, mass communication, audience or gender aspects. There is also clarified remediation, functions of TV shows or two analysed televisions. The explanation of terms is a good starting point for understanding the rest of the work.

The author selected two diverse TV channels for the purposes of this paper – public Czech television and private regional television Metropol. A required condition for the analysis was the existence of freely available internet archive. The whole paper deals with five TV programmes for women. Each has a slightly different format, but despite this there are some common characteristics. All TV shows are hosted by women, their content addresses mainly female audience, and there is presented Czech literature. There are also named topics, the writers talk about and described behaviour of the hosts. Each TV show has its own characteristics, which includes the performance of writers, rating of the programme or presented literary genres. This practical part depicts basic information of these shows, for instance, when the programme started to be aired, how long the show is or what kind of concept it has in general. Furthermore, this part includes information about the studio, where the programme is cast. The author of the paper also mentions the importance of gender aspects, mainly in the speeches of the guests and presenters. The second chapter is the most extensive and opens variety of topics.

At the end of the work, the author summarizes all facts and adds own opinion. At first there is a short chapter about common and different attributes of analysed TV shows. Finally the author briefly describes the way the invited writers are chosen to these entertaining programmes and focuses on the amount of time which is given to literature.

Přílohy

Příloha č. 1

Seznam analyzovaných pořadů a jejich dílů v internetovém archivu České televize

1 Banánové rybičky

2007

15.2., 8.3., 22.3., 3.6., 12.4., 24.5., 8.7., 20.8., 6.9.

2 Mamba show

2010

3. 6., 10. 6., 24.6.

3 Tah dámou

2011

18. 6., 13. 8., 11. 12.

2012

14. 1., 10. 3., 5. 7., 23. 7., 4. 8.

4 Sama doma

2009

7.1., 26.1., 28.1., 9.2., 13.2., 20.2., 21.4., 12.5., 19.5., 17.6., 5.10., 29.10., 1.12., 11.12.

2010

20.1., 17.2., 3.3., 10.3., 17.3., 31.3., 7.4., 28.4., 12.5., 26.5., 29.9., 15.10., 20.10., 21.10., 19.11., 26.11.

2011

14.1., 28.1., 4.2., 8.3., 22.3., 6.4., 27.5., 6.6., 21.6., 13.9., 20.9., 26.9., 3.10., 17.10., 21.10., 2.12., 9.12.

2012

11.1., 16.1., 19.1., 30.1., 10.2., 7.3., 15.3., 18.4., 2.5., 7.5., 17.5., 29.5., 1.6., 7.9., 16.10., 18.10., 24.10., 7.11., 8.11., 16.11., 22.11., 23.11.

2013

11.1., 29.1., 14.2., 13.3., 3.4., 10.4., 24.4., 14.5., 7.6., 3.9., 25.9., 3.10., 18.10., 1.11., 15.11., 28.11., 29.11., 2.12., 13.12., 16.12., 17.12.

Seznam dílů analyzovaného pořadu v internetovém archivu televize Metropol

1 Supermáma

2010

20.5.

2011

1.6., 16.6., 15.7., 30.8., 5.9., 6.9., 12.10., 14.10., 19.10., 3.11., 17.11., 18.11., 25.11.,
29.11., 23.12.

2012

24.2.

2013

30.10., 15.11.